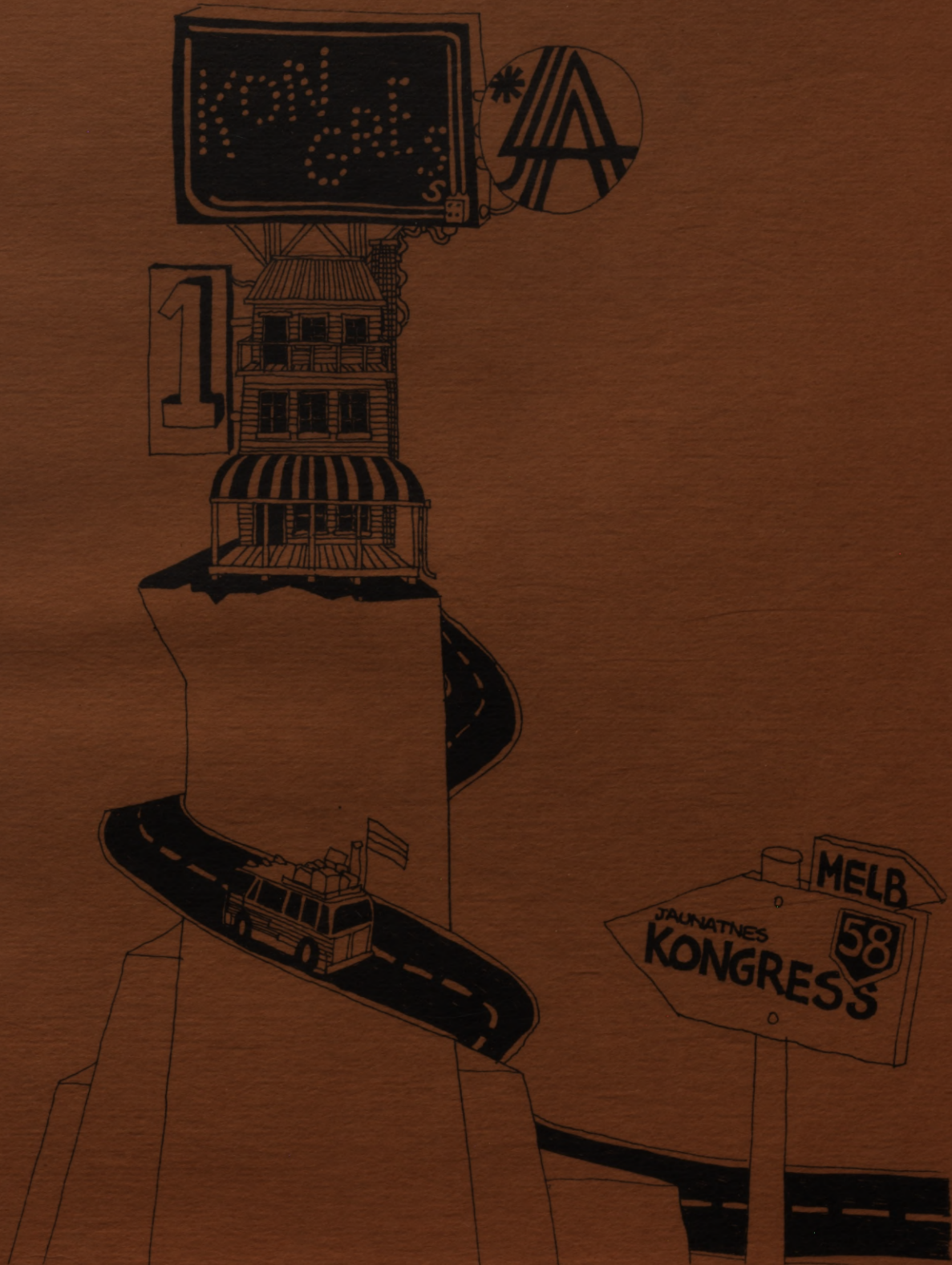

PA DEJAS CELU

1981.g. JŪNIJĀ

PDC 58

Atkal jaunums PDC vēsturē! Šo ievadrakstu raksta nevis pats galvenais redaktors, bet gan tehniskais redaktors, kas parasti atbildīgs par drukas kļūdām.

PDC 58 smagumpunkts ir LJAA 1. kongress un LJAA 13. kopsapulce. Atradīsiet rakstus par kongresu, kopsapulcē pieņemtas rezolūcijas, Brigitas Strodes un Jāņa Vucēna zīmējumus un Jāņa Vucēna uzņemtas fotogrāfijas. LJAA kopsapulcē arī noņēma turpināt līdzšinējās attiecības ar PDC redakciju un ievēlēja jaunu pārstāvi – ilggadīgo PDC redakcijas darbinieku Andri Kariku.

Pēc ilgāka pārtraukuma atsākam arī kādreizejo "PDC periskopu" – kurā sniedzam intervijas ar dažādām prominentām personām. Šoreiz sniedzam interviju ar Laikmeta vadītāju Imantu Līci.

Ceram, ka Jura Ruņģa raksts "Ko mēs dejojam" izraisīs dzīvas debātes un pārrunas nākamajos PDC numuros.

Priecīgu lasīšanu!

Jānis Dūselis

Redaktors	Juris Ruņģis
Techniskais redaktors	Jānis Dūselis
Saimnieciskās daļas vadītāja	Anna Majoriņš
LJAA pārstāvis	Andris Kariks
Pārstāve Melburnā	Ināra Zemītis
Pārstāve Adelaidē	Maruta Šmits
Redakcijas locekļi	Kārlis Paegle, Lauma Pitrāne, Māra Rozīte, Valda Sikсна, Brigita Strode, Andrejs Upenieks, Sane Upeniece.
Vākus darinājis	Egīls Pārups

Viena gada abonements (6 numuri) maksā
\$A8.00 Austrālijā, un ārzemes pa lēno pastu.

*
Sludinājumi maksā
1 lapaspuse – \$A40.00
½ lapaspuse – \$A20.00
¼ lapaspuse – \$A10.00.

*
Iepriekšējie numuri dabūjami pret pasta izmaksu.

*
Naudas pārvedumi un čeki izrakstāmi
Austrālijas dolāros uz ALTDK vārdu.

Redakcijai piesūtītie izdevumi: Mija 7, Vēja zvani 4S, Vēja zvani 5, Laiku mija 10, Labietis 60, Jaunā gaita 132, EI 91.

Ar vārdu, segvārdu vai iniciais parakstīti raksti ne vienmēr atbilst redakcijas viedoklim.

PA DEJAS CEĻU 58
1981. g. jūnija
izdod
Austrālijas latviešu tautas deju kopas

PA DEJAS CEĻU 58
June, 1981
published by
Australian Latvian Folk Dancing Groups

Adrese – 21 Margaret Street, ROSEVILLE, NSW 2069, Australia.

MATERIĀLI PDC 59 IESNIEDZAMI LĪDZ 1981. GADA 15. JŪLIJAM.

Printed by PRINTMAIL – 75 Archer Street, CHATSWOOD, NSW 2060; 412-1878.

CIEMOS PIE LIESMAS

Nesenā Rīgas apmeklējuma laikā bija izdevība 6 stundas pavadīt deju kolektīva "Liesma" vadītāju un dejotāju saimē.

Liesmas mitekļi Lāčplēšē ielā 43/45 ierados ap plkst. 18.00 vakarā. Šī kopa darbojas pie Poligrafiķu kluba (drukātāju arodbiedrības) un viņu kluba telpās arī notur mēģinājumus. Pēc iepazīstināšanas ar kluba sekretāri un Liesmas vadītāja Imanta Magones palīdzi Margu Apsīti, atrodos kolektīva skolotāju un vadītāju istabā. Pats Magone ar daļu dejotāju, par nožēlu, ir Maskavā – piedalās kādas itāļu mākslas filmas uzņemšanā.

Pēc pāris minūtēm esam dzīvās sarunās – mani interesē viņu darbs un kopas uzbūve; viņus – trimdas latviešu tautas deju kopas, jaunatne un dzīves apstākļi. Tiek minēta arī Saules josta, un kāds ir redzējis dažas viņu uzvedumu fotogrāfijas.

Liesmā ir 74 dejotāju, meiteņu vokālais ansamblis un orķestris, kas pavada visas dejas koncertos un uzstājas arī patstāvīgi. Bez tam, Poligrafiķu klubā darbojas bērnu deju kolektīvs "Dzirkstelīte" un Liesmas stūdiņa, no kuras paaugušies bērni pārnāk uz Liesmu. Arī šos kolektīvus vada I. Magone. Arodbiedrība algo vadītāju, palīdzi un 2 pavadītājas - pianistes. Soļu un stājas apmācībām nāk palīgā baletmeistars no Operas. Tā kā dejot gribetāju ir vairāk kā vietu, tad priekšroka drukātāju arodbiedrību biedru bērniem. Ja kāds pēc 2 mēnešiem netiek jeb negrib tikt līdzī, tā vietā nāk citi. Starp vadītājiem - pedagogiem un kolektīvu vidutāja ir dejotāju pārstāve.

Pēc laiciņa Apsīte apjautājas, vai mani interesētu viņu tautas tērpi, un tad meitenes, no sākuma pabailīgas, demonstrē Liesmas ap 12 novadu latviešu tautas tērpus (Latgales, Lielvārdes, Jelgavas, Nīcas, Bārtas, Piebalgas, Lubezeres, Alsungas u.c.). Bez tiem ir arī cittautu. Uz manu piezīmi, ka samērā maz stilizējumu, man stāsta, ka "tautisko minisvārciņu" mode, paldies Dievam, sākot pazust. Publikai ļoti patīkot ne tik tautiskās rēviju dejas, bet pazūdot darba un "polītiskās" dejas.

Ir jau pāris minūtes pāri 19.00, un daži dejotāji iebāzuši galvas pedagogu istabā apjautājas, kas kavē mēģinājuma sākumu.

Mēģinājums notiek telpā, kas lielajam skaitam pašaus. Dēļu grīda put, un pirms sākuma tiek laistīta ar ūdeni. Dejotāji tērpti baleta triko un valkā baleta čības. Ar izbrīnu skatos, ka visiem līdzī dvieļi. Liesma mēģina 3 reizes nedēļā pa 3 stundām. Pirmajā pusē (1½ stundas) – soļi un kustības. Abas pianistes spēlē pārmaiņus un bez apstājas. Tik intensīvu mēģinājumu neesmu savu mūžu redzējis – kļūst skaidra arī dvieļu vajadzība, jo dejotāji ik pa mirklīm slauka sviedrus. Parasti mēģinājumu sākot ar soļu vingrinājumiem pie stieņa. Šodien, nokavēšanās dēļ, tie izkrīt. Ar mazu skaudību skatu ķermeņa pārvaldīšanu, vieglos soļus un sarežģītās soļu kombinācijas.

SVEICINI DZIMTĒNI

N. Skuja

Sveicini Ogrī un Gauju,
Kraujas, kur lazdas zied;
Cīruli, debesu zilgmē –
Kas priecīgi dziesmas dzied.

Sveicini dzimteni manu,
Zemi, kuru tavas kājas mīs;
Noglāsti ceļmalas puķes,
Kad Jāņos vainagos vīs.

Sveicini šalčošos mežus,
Kad saules zelts tos klāj;
Druvām, pļāvām un laukiem
Tad manus sveicienus māj'.

Sveicini Daugavu plašo,
Kas nemiera vilņus vel;
Mēneša sudraba starus –
Kas tiltu pār Daugavu cel.

Sveicini Rīgu sirmo –
Kur dzimu un uzaugu es,
Kur spēru es soli pirmo,
No manis tai sveicienus nes.

KO DEJOJAM?

Juris Ruņģis

Ātra atbilde, protams, ir: latviešu tautas dejas. Tomēr, kad drusku vairāk padomājam par to, ko šie trīs vienkāršie vārdi nozīmē un kad apskatāmies uz mūsu kopīgo darbību, tad atbilde paliek grūtāka. Apskatot dažādās varbūtības, nedomāju nākt pie kāda slēdziena, bet gribētu izraisīt pārrunas.

Problēma rodas, kad mēģinām atdalīt vecās dejas no jaunrades dejām un mēģinām nospraust visiem pieņemamas robežas šīm jaunrades dejām. Ar šo problēmu ir cīnījušies vairāki lietpratēji, bet, ja mēģinām atrast starp tiem ko kopīgu, tad būtu jāsaka, ka atrisinājumi galvenokārt ir neveikli.

Prof. E. Dunsdorfs 1972. g. izdotā *Archīva* 12. sējumā raksta: "Tā kā dejām Latvijā ir cits raksturs nekā brīvajā pasaulē, lietots termins "tautas dejas" (divos vārdos) atšķirībā no termina "tautasdejas" mūsu deju apzīmēšanai." Labi, ka šī pieeja tālāk neizplatījās. Varbūt kāds mēģināja sekot šim paraugam, bet, kad konstatēja, kādās nelogišķās pretrunās tas mūs noved, tad visu atmeta.

Pēc ļoti daudzu gadu darba, 1973. g. Kanadā iznāca Arnolda Bāliņa rediģētā deju grāmata, kurā bija sistematizētas visas vecās latviešu tautas dejas, bet arī bija ievietotas dažas jaunas. Mēs visi lietojam un pazīstam šo izdevumu kā "Zilo grāmatu". Tas ir daudz vieglāk un pieņemamāk, kā oficiālais nosaukums "88 latviešu tautas dejas un apdares". Šis oficiālais nosaukums man izklausās kā kādas komitejas izgudrotais kompromiss. Tādā pašā stilā grāmatā dejas ir sadalītas divās daļās:

- a) Latviešu tautas dejas un latviskās apdares, kuras tauta pieņēmusi
- b) Latviskās deju apdares, kuras tauta vēl izvērtē.

Tauta kā tāda, protams, neko neizvērtē (tauta kur?), bet ir skaidri saprotams, kas domāts. Dažas dejas, ja pietiekoši daudz kopas tās dejos pietiekoši daudz reizes, pēc laika varēs ievietot blakus Rinkas un Oša pierakstītām un Jēkaba Stumbra choreografētām dejām.

Apmēram 1979. g., vispirms pie ALA un vēlāk pie PBLA Kultūras fondiem dibināja jaunu nozari, ko sauc "Tautas un mākslas deju nodaļa". Kas un kāpēc tur iesprauda to mākslu? Ja domāts apvienot visādus dejas veidus, kāpēc nevarēja vienkārši būt "Deju nodaļa"? Ja domāja tikai par tādām dejām, ko deju tagadējās latviešu tautas deju kopas, tad būtu pieticis ar "Tautas deju nodaļa". Vai tad tautas dejas nav māksla, un visas pārējās dejas ir?

Ērika Vilipsone, šī gada Anglijas dziesmu svētku deju uzveduma organizētāja, nolēmusi to saukt par "latviešu deju uzvedumu", jo "Tautas deju uzvedums" neesot pareizi. Kas ir "latviešu deja"? Vai kaut kas, ko sacerējis (choreografējis) un/jeb izpilda latvietis? Kā ir ar baletu, džesa baletu un "estrādes dejām"?

Man liekas, ka vajadzētu sākt runāt par folkloru un etnografiju. Tomēr arī abi šie svešvārdi pārāk nepalīdz. Nevaru iedomāties kā folkloru skanīgi savienot ar deju, un etnografija sen ir pazaudējusi savu pareizo nozīmi tik ļoti daudz ignorantu cilvēku lietotā – "Vai tas ir etnografiski pareizi?" Protams, valoda ar laiku var mainīties un varbūt kādreiz tiksīm vaļā no šī izteiciena.

Kādu laiku atpakaļ šeit Austrālijā runāja par "tautiskām dejām". Neesmu varējis noskaidrot, vai tam ir kāda ideoloģiska jeb tikai gramatiska (dialekta) nozīme.

Tā tad – ko dejojām? Uzskaitīšu dzirdētos vai lasītos variantus. Ja kādu varbūtību izlaižu, lūdzu rakstiet. Vispār, par šo lietu būtu vērts vēl padomāt – lūdzu rakstiet, kaut arī īsumā.

Latviešu tautas dejas
Latviskās deju apdares
Latviešu jaunrades dejas
Latviešu dejas
Latviskās dejas
Latviešu tautiskās dejas
Latviešu etnografiskās dejas
Latviešu folkloras dejas.

PBLA KULTŪRAS FONDA TAUTAS UN MĀKSLAS DEJU NODAĻA (1980. g. 2. decembrī)

Valdes locekle un komisijas priekšsēde

Lidija Zariņa (ALA)
388 Brookside Drive
Ann Arbor, MI. 48105
U.S.A.

Referenti

Zaiga Klīmane (ALA)
32 Pine Ridge Rd
Poughkeepsie, NY 12603
U.S.A.

Zigurds Miezītis (LNAK)
34 Ellis Park Rd
Toronto, Ont.
Canada M6S 2N3

Voldemārs Dzelme (ALA)
5322 West Rightwood Ave
Chicago, IL. 60639
U.S.A.

Skaidrīte Darius (LAAJ)
34 Gunn St
Yarralumla, ACT 2600
Australija

Ingrīda Leimane (LAK-EC)
Farnegog 29
12342 Farsta Stockholm
Sweden

SVEICIENS NO MONTREALAS!!

Agros sešdesmitajos gados Montrealā bija tuvu pie 1500 latviešu. Kā bieži vien gadās, vecā paaudze sūdzējās, ka jaunieši nav pietiekoši aktīvi. 1962. gadā, viena grupa lustīgu jauniešu sagāja kopā un nolēma dibināt latviešu tautas deju kopu — *Ačkupu*. Viņiem bija svarīgi ne tikai dejot labi, bet arī ar sajūsmu un prieku.

Ačkups ir uzturējies kā patstāvīga organizācija, jauniešu vadībā. Mēs pieņemam biedrus, kuriem ir vismaz 16 gadu un viņi var turpināt dejot tik vien ilgi, cik viņiem tā lieta interesē. Caurmēra vecums ir 20 gadu, kaut gan ir daži biedri trīsdesmitajos gados, un daži, kuriem vēl nav gluži sešpadsmit. Viņi ir iestājušies ar deju vadītāju un savu vecāku piekrišanu. Montrealas latviešu grupiņa ir sarāvusies uz 800 cilvēkiem, bet *Ačkupam* ir vēl 25 — 30 biedru, kas nāk dejot katru svētdienas vakaru Latviešu namā.

Vecie ačkupieši bija plaši pazīti latviešu centros ar savu priekšpilno dejušanu. Viņi pat uzveda divas mūzikālas lugas. Mums vairs nav tik spējīgu tēlotāju un dziedātāju šodienas grupā un nodarbojamies vairāk ar dejušanu. Mēs piedalāmies Kanadas, Amerikas un Jauniešu dziesmu svētkos — gandrīz katru gadu iznāk braukt kaut kur! Mēs arī mēģinām vairāk iekļauties vietējā sabiedrībā. Kā lai kanadiešiem rodas interese latviešu situācijā, ja viņi nezina, kas mēs tādi esam? Tāpēc mēs piedalāmies etniskos sarīkojumos kur vien mēs varam.

Vislabāk apmeklētais latviešu sarīkojums Montrealā ir gadskārtējais *Ačkupa* vakars, kas parasti notiek pavasarī. Tas pulcina apmēram 200 cilvēkus. Jautra ballīte seko tautas deju, dziesmu un dainu programmai.

1979. gadā mums prasīja, vai mēs negribētu piedalīties televīzijas raidījumā par Montrealas etniskajām grupām. Kā tad nu teikt nē? Mēs ieradāmies negodīgā rīta stundā un iegainām dzērām kafiju kamēr televīzijas cilvēki kāpelēja pa stalažām un direktre uztraucās, ka sāka apmākties un zust gaisma..

Mēs mēģinām turēt *Ačkupu* jauniešu rokās, kur mēs visi esam draugi, ne skolotāji un skolēni. Pieredzējušie dejotāji māca dejas un deju vadītāji pārskata, lai viss ir kārtībā. Pašlaik mums ir daudz jaunu biedru, kuriem vēl nav tās drošības, kas tikai nāk ar laiku. Mēs cenšamies viņiem parādīt, ka, ja zina soļus un tūses, var dejot droši, un ja droši dejo, smaids un sajūsma nāk dabiski!

Ačkupa valde sastāv no
Juris Zilkalns, priekšnieks
12227 Tilly St
Pierrefonds, Quebec
Canada

Inta Hūna

Katrīne Kraule, viņa vietniece

Rasa Tomšone, sekretāre

Roberts Kalniņš un Inta Hūna, deju vadītāji

Pirmā rindā no kr.: Kristīne Ortmane, Inta Hūna, Katrīne Kraule, Ingrīda Kalace, Sofija Pušpura, Nora Kancāne, Rasa Tomšone, Karīna Kancāne. Otrā rindā no kr.: Roberts Kalniņš, Andris Vītiņš, Ieva Lakata, Inese Godiņa, Dāvids Timermanis. Trešā rindā no kr.: Andris Ortmanis, Jānis Mateus, Mārtiņš Palejs, Ronalds Dauksts, Gints Hūns, Juris Zilkalns

Kā jau zinam, mūsu Austrālijas latviešu labākais mūzikālais ansamblis atkal uzsācis darbību. Pēc mēģinājuma Sidnejā, 14. maijā, PDC spēja uzņemt sekojošo interviju ar Laikmeta dibinātāju un vadītāju Imantu Līci.

PDC — Laikmets. Kāpēc atkal?

Imants — Tāpēc, ka domāju, bija laiks atkal atjaunot kādu vokālo ansambli.

PDC — Laikmets bija. Laikmets izbija. Vai drīkstu jautāt, kāpēc Laikmets pārtrauca darbību un tagad atkal uzsāk?

Imants — Gluži personīgu iemeslu dēļ. Agrāk vairs nevarējām. Tagad, liekas, ka katrs dalībnieks vairāk nostabilizējies savā ģimenes dzīvē, tas talants tur ir, un ... Nē, gluži nopietni. Kāpēc Laikmets atkal uzsāk darbību? Tikai tik daudz, ka es esmu vienmēr stāvējis par latvietību un latviešu lietu, kā jau mēs pārējie arī tautas dejās un citur. Tāpat arī Laikmets kā latviešu mūziķi, latviešu dziedātāji. Mums ir ļoti labs un liels talants Sidnejā un arī Melburnā, kas aiziet atmatā, ja netiek kopus izmantots. Daļa dzied Saules jostas ansamblī, bet ne visi, un es kaut kā nevaru stāvēt un skatīties, ka tas tā paliek un neviens nedara nekā lietas labā. Tāpēc es pierunāju kā agrākos, tā arī citus vēl klāt, lai dabūtu to labāko, ko mēs varam dabūt balsīs, un atkal uzsāktu latviešu mūziku, lai tā skan uz skatuves.

PDC — Laikmets ir sastāvā mainījies. Vai ir vairāk, mazāk, vai tik pat daudz personu?

Imants — Vairāk. 11. 8 dziedātāji un 3 mūziķi - pavadītāji.

PDC — Kur tas pieaugums nāk? Vai tie paši plus vēl klāt, vai vairāk jaunu?

Imants — Nu, divi Zariņi atkrita. Klāt nāk Māra, Daina un Judīte no Melburnas, un divi mūziķi no Sidnejas — Pēteris un Prue.

PDC — Kā ir ar dziesmām, ko jūs tagad dziedat? Kā tās salīdzinās ar tām, ko iepriekš dziedājāt? Vai ir starpība saturā, ideoloģijā, inscenējumā?

Imants — Saturā dabīgi, ka ir starpība. Dažas vecās mēs paturējām — tās, kuras mums pašiem patika, un kuras gribētu dziedāt vēl. Dabīgi, pieņemām arī jaunas, un gādājām, lai ir arī kaut kas jauns kvalitātē, saliedējumā, aranžējumos. Arī vecās dziesmas mazliet pārstrādājām. Tas apmierina visus. Tā ir vienkārši gaumes lieta.

PDC — Kā ir ar mūzikālo standartu? Vai tas ir cēlies, stiprinājies, vai palicis tāds pats?

Imants — Es domāju, ka cēlies. Piemēram, klāt nākuši Pēteris Ikaunieks, kas ir ļoti labs ģitārists, Prue Peidža (Page), ļoti laba flautiste. Tādā ziņā mēs esam kāpuši uz augšu.

PDC — Tā kā jums tagad ir dziedātāji un mūziķi, vai jūs cerat atskaņot tikai mūzikas gabalus bez dziedāšanas, un varbūt otrādi — dziedāšanu bez mūzikas?

Imants — Būs mazliet mūzikas vien, bet tikai kā īsa interlūde otrā daļā, lai dziedātāji drusku atpūšās. Dabīgi, flautiste nepārādīs, ko spēj, jo viņa ir klasi augstāka par mums pārējiem. Viņa varētu ļoti kompetenti spēlēt Ķeniņa mūzikas gabalus bez pavadījuma, bet tas neietilptu šāda koncerta stilā.

PDC — Jūs iepriekš izdevāt skaņu plati. Vai arī nākotnē domāts izdot plati?

Imants — Jā, bet diemžēl nav iespējams to izdot pirms koncerta, jo vajaga daudz laika, lai dabūtu vajadzīgo kvalitāti. Pēc koncerta būs iespējams, atkarājoties no studijas un cik bieži varēsīm sanākt kopā.

PDC — Cik zinu, jums paredzēti koncerti Sidnejā un Melburnā. Vai citur arī ir iespējams?

Andris Jaunbērziņš, Pēteris Bernhards, Kārlis Upenieks

Imants – Kanberā.

PDC – Kā ar Kultūras dienām, vai citiem festivāliem?

Imants – Nē, uz Kultūras dienām nebrauksim, jo nevaram dabūt brīvdienas. Daļa piedalās Saules jostas ansambļa braucienā uz ārzemēm nākamgad.

PDC – Vai būtu vēl kas sakāms Laikmeta labā un Laikmeta koncertu sludināšanai?

Imants – Tikai, lūdzu nāciet uz koncertiem. Tas viss.

PDC – Paldies Imant! Vēlam Laikmetam visu labāko!

LAIKMETA izrades:

Sidnejā, svētdien, 21. jūnijā, plkst. 14.30, Latviešu namā

Melburnā, sēstadien, 26. jūnijā, plkst. 19.30, Latviešu namā,

Kanberā laiks un vieta vēl nav zināma.

LAIKMETĀ piedalās Daina Jaunbērziņa, Ilze Jaunbērziņa, Inese Kamenicka (Kamenyitzky), Māra Līce, Prū Peidža (Prue Page), Judīte Šmita, Pēteris Bernbards, Pēteris Ikaunieks, Andris Jaunbērziņš, Imants Līcis, Kārlis Upenieks.

Judīte Šmita un Daina Jaunbērziņa

LABOJUMS

ALTDK vadītāju adresēs, kas publicētas PDC 57, ir ieviesusies kļūda. Pareizā adrese ir šāda.

Auseklītis Maruta Šmita
 7 Ebor Ave
 MILE END, S.A. 5031

DEJU FESTIVĀLS UN SACENSĪBAS KANBERĀ

Sakarā ar pasaules jauniešu futbola sacensībām, kas šogad notiks Kanberā, tur no 2. - 4. oktobrim notiks arī Austrālijas internacionālais daudz kultūru deju festivāls un 1. folkloras deju sacensības (Australian International Multi-Cultural Dance Festival and 1st National Folkloric Dance Competition).

Rikotāji paredz sekojošas godalgas sacensībās:

1. godalga – \$5000 plus zelta medaļa katram grupas dalībn.
2. godalga – \$3000 plus sudraba medaļa katram grupas dalībn.
3. godalga – \$1000 plus bronzas medaļa katram grupas dalībn..

Tuvāku informāciju var iegūt rakstot rīcības komitejai:

P.O. Box 1538
Canberra City, ACT 2601.

LASĪTĀJU VĒSTULES

Mīlais PDC!

Brīnišķīga ideja apvienot tekstu ar “smadzeņu stāipītāju”. Vai redakcija pati atrisinājusi, kas nāk pēc kā 57. nra 15. - 19. lpp?

– Ū –

Apsveicam – Ū – par atrasto, paslēpto “smadzeņu stāipītāju”. Diemžēl, paredzēto godalgu (12 privātpolkasstundas) nevaram piešķirt, jo bija jāpiesūta arī atrisinājums.

Atrisinājums ir: PDC 57 Vasaras vidusskolas dienas gramāta jālasa – 15., 17., tad 16. lapaspuse. (Pēc tam, protams, pārējais pareizā kārtībā.) Atslēga šīm sacensībām bija nepareizā vietā iespiestās 27. un 28. lapaspuses. Mēs atvainojamies tiem, kas mēģināja Cielaviņu dejojot pa okeānu un zemes garozu.

Red.

A. god. PDC!

Kur palikusi Lienīte? Velti esmu meklējis kopš PDC 53. Vina ir vienīgā, kas mums varētu pastāstīt par Melburnā dibināto deju kopu “Zenta”, kas meklē dejojātājus ar sludinājumu Austrālijas latvietī, un kas arī uzstājas regulāri.

Ūsiņš

MAZAIS MEKSIKĀNIS

Latviešiem Austrālijā labi pazīstams ir Gjermo, "mazais meksikānis". Viņš tagad saticies ar dejotājiem visās Austrālijas galvaspilsētās savā darbā ar Shell Folkloric izrādēm. Tomēr labu laiku pirms tam viņš iepazinās ar Brisbanes Senatnes dejotājiem, kuri viņam uzdāvinājuši Nameja gredzenu.

Gjermo ceturto reizi vada Sidnejas Shell Folkloric festivālu, bet tas jau sākās 1973. gadā, kad atklāja Sidnejas Operas namu. Shell Folkloric izrādes tagad notikušas 3 reizes Melburnā kā daļa no "Festival of All Nations" marta mēnesī. Pertā Shell Folkloric izrādes sāksies šī gada oktobrī, Pertas Koncertzālē. Brisbanē izrādes sāksies 1982. gadā, un ir iecerēts tādas arī rīkot Adelaidē, bet tur daži vietējie kopu vadītāji radījuši grūtības, un tāpēc iesākšanas datums vēl nav zināms.

Tālāk sniedzam Sidnejas Shell Folkloric festivāla publicitātes departamenta oficiālās ziņas par "mazo meksikāni".

Pasaulē atzītais dejotājs, choreografs un režisors Gjermo Keis-Arenas (Guillermo Keys-Arenas) ir gadskārtējā Sidnejas Shell National Folkloric festivāla režisors un vadītājs.

Viņš ir dzimis Meksikā, bet tagad dzīvo Sidnejā. Dejošanu viņš sācis mācīties jau 7 gadu vecumā.

Viņa profesionālā debija bija ar Ballet de la Ciudad de Mexico un tur viņu redzēja Antons Dolins (Anton Dolin), kas piedāvāja stipendiju Baleta mākslas skolā, Karnēgi zālē, Nujorkā (Ballet Arts School, Carnegie Hall). Viņš bija Annas Sokolovas (Sokolow) māceklis un vēlāk attīstīja savu modernās dejas tehniku pie Zāvjera Francisa (Xavier Francis).

Izmantojot Rokefelera fonda (Rockefeller Foundation), Britu padomes (British Council) un Francijas valdības stipendijas viņš apmeklēja baleta centrus ASV un Eiropā un mācījās klasisko baletu pie, piemēram, Vladimira Dokovdovska (Dokowdowsky), Olgas Preobraženskas (Preobrajenski) un Serža Pereti (Serge Peretti), bet moderno deju pie, piemēram, Hosē Limona (Jose Limon), Martas Grēmas (Martha Graham) un Dorisas Humfrejas (Doris Humphrey).

Gjermo savu radošo choreografa darbu sāka Meksikas baletā (Ballet Mexicano of the National Institute of Fine Arts). Viņš ir choreografējis operas, lugas (drāmas un komēdijas), televīzijas programmas un operetes. Viņš ir bijis skolotājs galvenajās skolās un deju ansambļos Meksikā un Vidusamerikā... un izstrādāja kustības Meksikas olimpiskajiem vingrotājiem 1968. g. olimpiskajām spēlēm Meksikositijā.

Viņš ir bijis mākslinieciskais vadītājs Meksikas baleta koncertā (Ballet Concierto de Mexico), direktors Gvatemalas baletā (Ballet Guatemala), Roberta Inglesias spāņu baleta (Roberto Inglesias Spanish Ballet) un Gvatemalas folkloriskā baletā (Ballet Folkloric de Guatemala), un mākslinieciskais koordinators Meksikas folkloriskā baletā (Ballet Folklorico de Mexico). Viņš ir piedalījies plašās šo ansambļu turnejās.

Gjermo ieradās Austrālijā 1974. gadā un strādāja kā viesbaletmeistars JDV deju ansamblī (Dance Company of NSW), tagadējais Sidnejas deju ansamblis (Sydney Dance Company), un skolotājs/choreografs Deju koncertā (Dance Concert Ltd) – viņš tagad ir Deju koncerta mākslinieciskais vadītājs.

Gjermo mēģinājumā Sidnejas Operas namā itāļu grupas Fogolar Furlan vidū.

Austrālijā viņš ir darbojies sekojošos ansambļos – Viktorijas baletā (Ballet Victoria), Kolobok deju ansamblī (Kolobok Dance Company) Melburnā, Pertas baletā (Perth City Ballet), Rietumaustrālijas baletā un Pertas deju skolā (Perth Graduate School of Dance), Kvinslandes baletā un Austrālijas deju teātrī (Australian Dance Theatre) Adelaidē. 1976. un 1977. gadā viņš bija viesis mēģinājumu vadītājs un skolotājs Bat-Dor deju ansamblī (Bat-Dor Dance Company) Israēlā.

Viņš ir choreogrāfējis dejas Austrālijas operas iestudējumiem – Jenufa, Karmena, Jautrā atraitne, La Traviata, Piķu dāma.

1979. g. jūnijā, Džeksonā (Jackson), Misisipi, viņš pārstāvēja Meksiku starptautiskā žūrijas komisijā 1. ASV starptautiskās baleta sacensībās.

Kopš 1978. gada viņš ir Sidnejas Shell Folkloric festivāla mākslinieciskais vadītājs.

Gjermo ir divas reizes uzstājies Operas nama Ziemsvētku uzvedumā (Christmas at the Opera House) – 1978. g. tēlodams eņģeli, bet 1980. g. rūķīti. 1979. g. viņš nevarēja piedalīties pārciestas aklās zarnas operācijas dēļ.

Labi jau ir, ka “mazajam meksikānim” ir neizsmelama enerģijas rezerve, jo viņš nepārtraukti ceļo.

Gandrīz visu janvāri viņš pavadīja Jaunzēlandē, mācot vasaras skolās Napierā un Kraistčērčā. Tad viņš 11 dienas Velingtonā apmācīja Jaunzēlandes baletu. Martā viņš vadīja režiju Shell Folkloric programmai Melburnas Visu tautību festivāla (Festival of All Nations) ietvaros, pārbaudīja grupas jaunajam Shell Folkloric festivālam, ko uzvedīs vēlāk šogad Pertā . . . un arī gatavoja Sidnejas Shell National Folkloric festivāla programmu. Aprīlī viņš bija Adelaidē pārrunāt iespēju arī tur uzvest Shell Folkloric festivālu.

SUITU SIEVAS CAUR LAIKU UN ZINĒM

Alsungas kultūras nama etnogrāfiskā ansambļa sievas, kas dēvētas par suiteniecēm un tautā sauktas par Suitu sievām, savā kopus dziedāšanā, līdz mūsaiņkam atnesot latviešu folkloras dāsnumu, pavadījušas divdesmit piecu gadu tautas garamantu kopšanas laiku. Tā vien – it kā vakarējot, bet caur to rādot folkloras tīnes ietilpīgo daudzkrāsainību.

Un filmrežisors Gunārs Piesis savos “Pūt, vējiņos!” aicina Suitu sievas, un viņvasaras Dziesmu svētkos atkal ir suitenieces. Caur laiku un ģeķībām, uz kurām tik kāri visi spicē ausis, dzirdot sievu apdziedāšanos.

Tai vakarā Alsungā runāja par tradīcijām, jo sievas Rīgā jau dziedājušas 1924. un 1926. gadā un 1935. gada filmējušās. Bija sveicēji. Bija Latvijas PSR Kultūras ministrijas atzinība, Drāmas teātra direktora vietnieks Zigfrīds Kalniņš skaniskus sveicienus atveda no sava teātra aktieriem magnetofona lentē.

Vakara viesiem suitenieces nospēlēja savu jauno uzvedumu “Cetri gada laiki”.

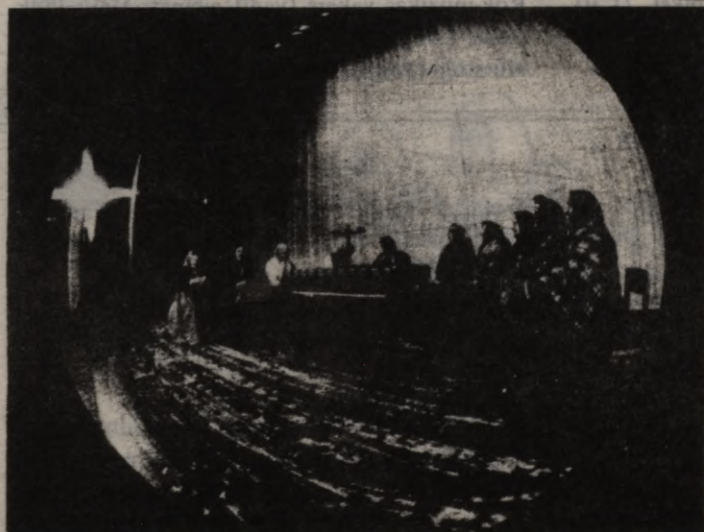

Šogad Shell National Folkloric festivāls Sidnejā risināsies no 30. maija līdz 8. jūnijam. Festivālu atklās plaša dalībnieku parāde un bezmaksas koncerts Operas nama “pagalmā” 30. maijā. Sidnejas latviešu jauktais koris dziedās sestdien, 6. jūnijā plkst. 20.00, bet Saules jostas ansamblis uzstāsies svētdien, 7. jūnijā, plkst. 19.00.

Piedalīšanās Shell Folkloric festivālos Sidnejas Operas namā ir noteikti devusi Jautram pārim un Sprigulītīm to nepieciešamo degpunktu, kas ir uzturējis deļotāju interesi, un tāpēc to varētu arī uzskatīt kā vienu no svarīgākiem iespaidiem Saules jostas ansambļa veidošanā. Protams, Sidnejā noteikti svarīgākā lieta ir bijusi iespēja deļot Operas namā. Citās pilsētās Shell Folkloric arī lietos vislabākās zāles, tāpēc visām kopām vajadzētu censties piedalīties šinīs izrādēs. Varu garantēt, ka izrādes būs ļabi noorganizētas. Šī ir ļoti laba izdevība kopām parādīties vislabākajos apstākļos. Novēlu jums ļabu sadarbošanos ar “mazo meksikāni”!

Juris Ruņģis

J. Krūmiņa foto

(Pārņemts no DZIMTENES BALSS 1981. g. 2. nra (1.-7. janv.))

5. Vispasaules latviešu jaunatnes kongress risināsies š. g. no 11. līdz 17. augustam, Straumēnos, Anglijā.

Rīcības komiteja laidusi klajā jaunāko (un, viņi cer, beidzamā) programmas metu.

Otrdien, 11. augustā

no rīta sabraukšana, reģistrēšanās
plkst. 16.00 ELJA 28. pilnsapulce

Trešdien, 12. augustā

no rīta ELJA 28. pilnsapulce
plkst. 19.00 5. VLJK atklāšana
Iepazīšanās vakars
"Atbalss" koncerts

Ceturtdien, 13. augustā

plkst. 10.00 Latviskā izglītība - referāts (referēt aicināta Līga Ruperte)
plkst. 11.30 Bērnu latviskā audzināšana - panelis (vada Laura Zvidriņa (no Vācijas); piedalīties aicināti Uldis Grasis (Vācija); Māra Rozīte (Austrālija); kāds no ASV/Kanadas; kāds, kurš precējies ar sveštautieti)
plkst. 14.00 Latviešu valodas attīstības paveidi - referāts (Baiba Muzikante-Kangare)
plkst. 16.00 Trimdas latviešu jaunatnes prese - panelis (vadīt aicināts Laimonis Zandbergs (Kanada); piedalīties aicināti EI, LJAA žurnāla, Vēja zvani, Pēdējā laika, Darba jaunatnes, PDC un MIJA pārstāvji)
plkst. 19.00 4. pasaule (Andra Mellakaula stāstījums par 4. Pasaules pirmo kongresu (The 4th World 1st Assembly), kur piedalījās dažādu minoritāšu un apspiesto tautību pārstāvji)
plkst. 20.00 Madride - referāts (Jūlijs Kadelis; diapozitīvus un filmas rādīs Anna Muchka)
plkst. 21.30 Rok-mūzikas vakars (vadīt aicināts Māris Pulkstenis (Anglija); līdz šim pieteikušās Arvīds un Mūrsitēji (Anglija) un Alis P (Zviedrija))

LASĪTS ...

ELJA Informācijai 91 jauns redaktors – Kārlis Kangeris. Viņš sava ievadraksta pirmos piecos punktus izskaidro, kāpēc viss žurnāls veltīts ELJA 27. kongresam. Tad seko:

6. Esmu iecerējis EI veidot pēc zināma koncepta un tādēļ to nedomāju piepildīt ar gadījuma rakstiem par gadījuma tematiem.

7. Ar koncepta jautājumu cieši arī saistīts līdzstrādnieku jautājums. Paiet savs laiks, lai sameklētu tos un vēl ilgāks laiks, lai pierunātu strādāt.

Labas sekmes, Kārlī!

Piektdien, 14. augustā

plkst. 10.00 Trešā trimda - panelis (vada Rita Brūvere; piedalās pēdējo gadu jaunās paaudzes izbraucēji no Latvijas)
plkst. 11.30 Afganistāna - referāts (referēs Atis Lejiņš; kongresu uzrunāt aicināts kāds Afganistānas pretestības kustības pārstāvis. Tulkos latviski.)
plkst. 14.00 Sakari ar Latviju - referāts (Vilnis Zaļkalns)
plkst. 16.00 Imants Lešinskis vai Imants Ziedonis? - referāts (Laimonis Zandbergs)
plkst. 19.00 5. VLJK zaļumballe tautiskā stilā (aicināti dažādi jauniešu folkloras ansambļi)

Sestdien, 15. augustā

plkst. 10.00 Sports
plkst. 11.30 Polija – Latvija - referāts (Jānis Sapiets (Anglija); aicināts pārstāvis no Polijas brīvās arodbiedrības. Tulkos latviski)
plkst. 14.00 Pārliecību nogrupējumi konfliktā - panelis (aicināti pārstāvji no LSDSP, marksistiem, DV, korporācijām, "jauniem liberāļiem")
plkst. 16.00 Kultūra - referāts (Juris Rozītis)
plkst. 19.00 Teātris (Stokholmas Mālu ansamblis - "Māja")
plkst. 20.30 Lit. cirks un polit. kabare (vada Tenis A. Liepiņš)

Svētdien, 16. augustā

plkst. 10.00 Dievkalpojums (māc. G. Abakuks)
Dievturi - referāts (Austrijs Grasis)
plkst. 11.30 Apvienību panelis (vada Aleksandrs Tērmanis (Anglija); piedalās Jāna Jēruma-Grīnberga (ELJA), Gatis Puide (LJAA), Māris Graudiņš (ALJA), Ingrīda Mukāne (LNJAK), ? (DALJA)
plkst. 14.00 5. VLJK pilnsapulce
plkst. 19.00 Latviešu māksla 1980. gadā - referāts un diapozitīvi (Laimonis Zandbergs)
plkst. 20.30 Teātris no Austrālijas
plkst. ? Kvizs
pec kviza rādīs filmas un diapozitīvus par veciem kongresiem

Pirmdien, 17. augustā

plkst. 10.00 5. VLJK pilnsapulce
plkst. 14.00 ELJA 28. pilnsapulce

LASĪTS ...

Uģis Sprūdžs, *Vēja zvani* (ALJA žurnāls) atbildīgais redaktors 4S numura ievadrakstā saka:

"Jūsu rokās ir nonācis *Vēja zvani* 4S. Kamdēļ tāds dīvains nosaukums "4S"? Jāpaskaidro, ka *Vēja zvani* 4, bēdīgi slavenais "Lāciņa numurs" tika gan salikts, gan nodrukāts, pat iesniegts pastā, bet tur viņš arī palika. Līdz ar to *Vēja zvani* 4 ir kļuvis par bibliogrāfisku retumu, jo tikai dažas personas to ir dabūjušas – no redakcijas tieši."

Bet Uģi, es gribu zināt – vai pasts nodega, vai iejaucās sarkanais pirksts, jeb vai jūs noķēra par plaģiārizēšanu?!

LJAA 1. kongress risinājās 1981. gadā no 14. maija vakaram līdz 19. maija pēcpusdienai, Mekdonalda nometnes vietā, Braitā, Viktorijā (McDonald's Outdoor Educational Centre, Bright, Viktorija). PDC slepenkorespondents kongresā ziņo, ka kongresā piedalījās 115 dalībnieki, 62 no tiem visu kongresa laiku. No Kvīnslandes piedalījās 5 (visi uz pilnu laiku), no JDV 24 (9 uz daļēju laiku), Kanberas 4 (3 daļēji), Viktorijas 58 (31 daļēji), Dienvidaustrālijas 18 (10 daļēji) un Rietumaustrālijas 9 (visi uz pilnu laiku). Dalībnieku sadale pēc vecumiem bija šāda: vecāki par 35 gadiem – 17, no 30 - 35 – 13, no 25 - 30 – 21, no 20 - 25 – 25, no 16 - 20 – 19, bērni – 4, dzimšanas datumus neuzdeva 16 dalībnieki.

LJAA 1. kongress sākās ceturtdien, 14. maijā, kad pēcpusdienā paredzētā vietā ieradās rīcības komitejas locekļi un pirmie dalībnieki. Kaut gan oficiālais reģistrēšanās sākums bija nolikts plkst. 18.00, līdz tam laikam bija jau pieteikušies savi 30 - 40 dalībnieki. Pa vakaru risinājās divas paralēlas aktivitātes – reģistrēšanās un iepazīšanās. Jāsaka, ka tiem jauniešiem, kuri piedalījās kongresā, iepazīšanos gandrīz pilnīgi atvietoja atkal satikšanās, jo tie jau no Jaunatnes dienām, Kultūras dienām, Jaunatnes kursiem, Vasaras vidusskolas un citām izdarībām viens otru pazina. Tomēr, sapazīšanās turpinājās līdz agrai rīta stundai.

Piektdienas rītā notika kongresa oficiālā atklāšana. Plkst. 10.30 visi ieradušies dalībnieki apkarojās ap karoga mastu un rīcības komitejas vadītājas vietnieks Juris Beņķis pateicās par atsaucību ierodoties kongresā. Tad LJAA Centrālās valdes priekšsēdis Gatis Puide atklāja kongresu. Dalībniekiem dziedot Latvijas valsts himnu, mastā uzvijās Latvijas karogs un oficiālā darbība sākās. Zinta Ozoliņa nolasīja ienākušos apsveikumus – no Austrālijas skautu jendās priekšnieka J. Liepiņa un Melburnas latviešu biedrības priekšnieces E. Brenneres.

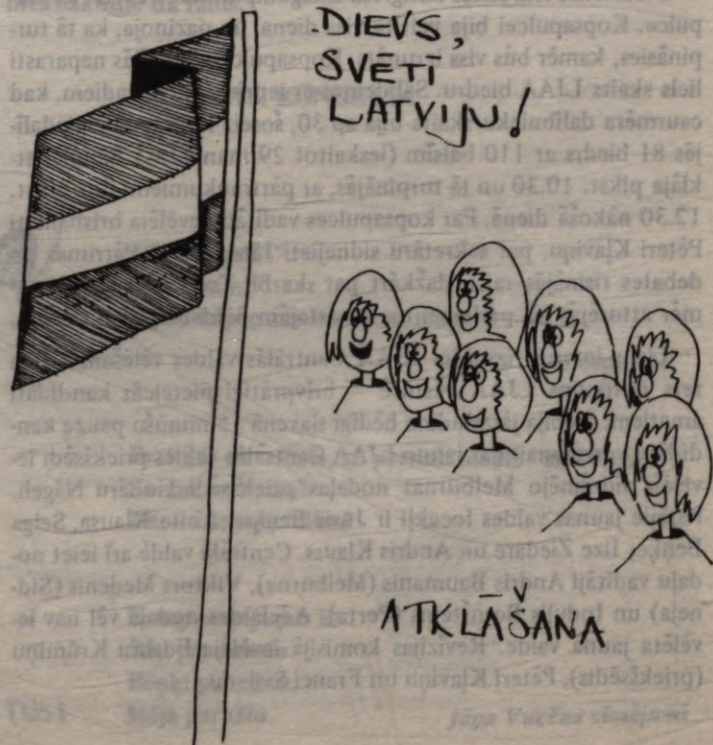
Atklāšanai sekoja panelis LJAA līdz šim. Runāja bijušie LJAA priekšsēži Māris Laķis (1. un 2. valde), Jānis Čeciņš (5., 6. un 11. valde), Viesturs Karnups (9. valde) un Gatis Puide (12. valde), un Edgars Krūmiņš (viens no oriģinālajiem LJAA biedriem). Runātāji deva vēsturisku pārskatu par LJAA dibināšanu un darbību līdz šim, kā arī ieteikumus nākotnes darbībai. Pārrunās arī pieskārs nākotnes darbībai un iemesliem, kāpēc līdz šim, varbūt, LJAA darbība nav bijusi sevišķi sekmīga. Pretstatā pagātnes diskusijām, dalībnieki aktīvi piedalījās pārrunās, uzstādot jautājumus un izsakot savu viedokli.

Pēc pusdienām darbību sāka kongresa darba grupas – *Latviešu jaunieša sabiedriskā nozīme un loma* (vadītāja Brigita Strode), *Latviešu jaunieša izglītība un latviskuma saglabāšana* (Māra Rozīte), *Latviešu jaunietis un pasaules politika* (Uldis Ozoliņš), *VLJK* (Aldis Putniņš) un *Latviešu jaunietis un kultūras sakari* (Viesturs Karnups). Acīmredzot, darba grupu darbība bija intensīva un interesanta, jo dažas grupas, piemēram, kultūras sakaru grupa, pat aizmirsīs ierasties ēdamreizēs.

Piektdienas vakarā risinājās Zintas Ozoliņas vadītais Tautiskais vakars. Tani piedalījās jaundibinātais ansamblis Mēmais – Melburnas etnografiskās mūzikas ansamblis – dziedot 8 tautas dziesmas, Pertas Pērkonītis, dejojot Meita puīšus dancināja, un Sidnejas Jautrais pāris, dejojot un arī cenšoties citiem dalībniekiem iemācīt Zagļu deju un Cielaviņu. Tad sekoja vairākas rotaļas, kur mūzikālo pavadījumu deva dalībnieku koris un Pētera Kļaviņa klavieru spēle. Tautiskais vakars bija interesants mēģinājums, jo bija iecerēts kā visu dalībnieku kopēja aktivitāte, nevis atsevišķu grupu uzvedums. Žēl, ka citas tautas deju kopas, it sevišķi Melburnas kopas, nebija atradušas par iespējamu piedalīties. Atmiņā nāk pārmetumi Jautrajam pārim par nepiedalīšanos pagājušā gada Jaunatnes dienās Melburnā.

Piektdienu noslēdza un sestdienu ievadīja saviesīgā dzīve, kur redzami (un dzirdami) figurēja Fantoms (latgaliešu Pantoms).

Sestdien pēc brokastīm darbību turpināja darba grupas.

Pēc pusdienas kongresā ieradās vairāki vecākās paaudzes pārstāvji un risinājās *Trimdas analīzes* panelis. Paneļa dalībnieki – Emīls Dēliņš, Gatis Puide, Elfrīda Rimšāne, Viesturs Karnups, Inārs Brēdrihs un Brigita Strode – apskatīja latviešu sabiedrību Austrālijā un maiņas, kādas parādījušās pēdējos 30 gados. Interesantu informāciju sniedza E. Rimšāne – jēdziens “jaunietis” ir radies 1947. g. oktobrī, Latviešu centrālās komitejas sēdē, kad plkv. Lobe teicis “Jaunatne ir viss. Mēs dzīvojam jaunatnei.” Tani laikā “jaunieša” vecuma augšējā robeža bija 21 gads. E. Rimšāne arī uzsvēra, ka “Mēs esam jauni, kamēr mums ir ideāli, kam sekot. Bez ideāliem, mēs esam veci jau ar 15 gadiem.” Diskusijās plaši apskatīja jauniešu iesaistīšanu un darbošanos “vecākās paaudzes” organizācijās. Izskanēja doma, ka lai gan “vecākās paaudzes” organizācijas bieži un skaļi skandina jauniešu vajadzību, tās īstenībā nemaz jauniešus nevēlas, jo tie “maisa gaisu” ar jaunām idejām.

Pēc vakariņām, kongresa dalībnieki sēdās spēkratos un devās uz Frīburgas (Freeburgh) pilsētiņu noskatīties Latvijā ražotās filmas – mākslas filmu *Puika* un dokumentārfilmu par Rīgas dziesmu svētkiem. Sāka līt. Pēc atgriešanās no Frīburgas, dalībnieki gatavojās pusnakts dzejas uzvedumam. Tad paziņoja, ka uzvedums notiks plkst. 23.00.

Plkst. 23.00, kad pirmie klausītāji jau nāca zālē, uzveduma dalībnieki bija knapi sākuši mēģinājumu. Tā klausītājiem bija iespēja, kas reti kad gadās – pirmizrāde bija arī pirmais mēģinājums. Tomēr klausītāji dzīvoja izrādei līdzī un piedeva aktieru neveiksmes. Izrāde balstījās uz Aleksandra Čaka dzeju un attēloja dzīvi Rīgā 19. gadsimta beigās. Izrādē piedalījās Māra Rozīte, Andra Rone, Jānis Čēčiņš un Jānis Dūselis; dziedāja Rūta Šķobe; mūzikālo pavadījumu sniedza Pēteris Kļaviņš un pa brīžam nemūzikālo pavadījumu sniedza klausītāji; skaņu meistare bija Brigita Strode; diapozitīvus pārzināja Juris Beņķis.

Pēc izrādes sekoja saviesīgā dzīve, kas dažam labam beidzās īsi pirms brokastīm, dažam pat turpinājās vēl ilgāk.

Svētdienas rītā sākās kongresa smagumpunkts – LJAA kopsapulce. Kopsapulcei bija veltīta visa diena, un paziņoja, ka tā turpināsies, kamēr būs viss izrunāts. Kopsapulcē piedalījās neparasti liels skaits LJAA biedru. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, kad caurmēra dalībnieku skaits bija ap 30, šoreiz kopsapulcē piedalījās 81 biedrs ar 110 balsīm (ieskaitot 29 mandātus). Sapulci atklāja plkst. 10.30 un tā turpinājās, ar pārtraukumiem, līdz plkst. 12.30 nākošā dienā. Par kopsapulces vadītāju ievēlēja brisbanieti Pēteri Kļaviņu, par sekretāru sidnejieti Jāni Dūseli. Pārrunas un debates risinājās raiti, dažkārt pat skarbi. Tomēr, gandrīz vienmēr atturējās no parlamentos parastajām piedauzīgajām frazēm.

Lielu interesi izraisīja LJAA Centrālās valdes vēlēšanas. Bija rets notikums LJAA vēsturē – brīvprātīgi pieteicās kandidāti amatam. Nebija jāizsludina bēdīgi slavenā 15 minūšu pauze kandidātu vervēšanai. Par jauno LJAA Centrālās valdes priekšsēdi ievēlēja līdzšinējo Melburnas nodaļas priekšsēdi Gunāru Nāgeli. Pārējie jaunās valdes locekļi ir Juris Beņķis, Anita Klausa, Selga Beņķe, Ilze Ziedare un Andris Klauss. Centrālā valdē arī ieiet nodaļu vadītāji Andris Baumanis (Melburna), Viktors Medenis (Sidneja) un Indulis Bernšteins (Perta). Adelaides nodaļā vēl nav ievēlēta jaunā valde. Revīzijas komisijā ievēlēja Edgaru Krūmiņu (priekšsēdis), Pēteri Kļaviņu un Franci Svilanu.

VAKARUS MĒS ZIRGOJĀMES.

Spraigas debātes izraisīja iesniegtie statūtu grozījumu projekti. Visvairāk pārrunāja pirmo ierosināto maiņu – grozīt statūtu ievadā vārdu “komunisti” uz vārdiem “krievu imperialismu”. Šo ierosinājumu noraidīja. Gandrīz visas citas proponētās statūtu maiņas bija tehniskos jautājumos, savēdot statūtus kārtībā. Tomēr pieņēma arī maiņu, kas noņem līdz šim pastāvošo iespēju organizācijām iestāties kā biedriem LJAA.

Intensīvi debatēja arī LJAA attiecības ar Pa dejas ceļu. Būtībā neviens neapstrīdēja attiecību derīgumu. Runa gāja par finansiāliem jautājumiem – kā maksāt par abonētiem žurnāliem. Beidzot nolēma abonēšanas maksu segt no Centrālās valdes kases un maksu proporcionāli ievākt no nodaļām. Par LJAA pārstāvi PDC redakcijā ievēlēja Andri Kariku.

Piecas minūtes pirms pusnakts izlozēja LJAA loteriju. Pirmo laimestu, \$500, ieguva Lelde Ramma, otro laimestu, \$200, ieguva Jānis Dūselis, bet trešo laimestu, \$100, Selga Beņķe.

Ilgas debātes izraisīja jautājums, vai 1982. gadā rīkot Jaunatnes dienas, LJAA 2. kongresu, vai abus. Beigās nolēma rīkot abus. Apstiprināja Sidneja ievēlēto Jaunatnes dienu rīcības komiteju (priekšsēdis Edgars Štubis, locekļi Māra Briede, Rudīte Silķēna, Ingrīda Rakūna, Iveta Rone, Andra Rone un Pēteris Švāns). Ievēlēja arī 2. LJAA kongresa rīcības komiteju (priekšsēdis Jānis Čēčiņš, locekļi Jānis Dūselis, Andris Kariks, Anna Majoriņa, Silvija Šmita, Francis Svilans, Juris Beņķis, Gatis Puide un Andra Kīna).

Kopsapulci pārtrauca 18. maijā plkst.00.30, kaut gan visi jautājumi nebija vēl izrunāti. Iemesls bija, ka no Melburnas bija atbraucis orķestris Ļembasts, lai spēlētu ballē, kuras sākums bija paredzēts plkst. 20.00. Orķestra lietuviešu tautības bundzenieks manāmi uztraucās par gaidīšanu. Arī kopsapulces dalībnieki, it sevišķi vadība, izrādīja manāmu nogurumu. Kopsapulci atsāka plkst. 10.15 un kopsapulces dēļ atcēla paredzēto debāti *Ir kultūra bez valodas – jā vai nē*. Kopsapulci slēdza plkst. 12.30. Izskā-

nēja doma, ka nākošo kopsapulci vajadzētu izsludināt kā "talkathon". Tas rastu neticami lielus ienākumus LJAA kasei, jo šī kopsapulce ilga 14½ stundas.

Kopsapulcē pieņemtās rezolūcijas iespiestas citur šinī žurnālā.

No plkst. 00.30 līdz vēlai rīta stundai kongresa dalībnieki priecājās Ļembasta pavadījumā. Ļembasts tiešām atbilda savam nosaukumam. Balles telpas bija siltākā vieta visā nometnē, bet daži sūdzējās, ka siltums viņiem bija par skaļu.

Pēc kopsapulces slēgšanas notika kongresa kritika, kur visi atzina, ka kongress bija ļoti rīkots un izdevies, bet tad tūlīt turpināja ar sūdzībām. Dažādus ieteikumus nodeva 2. kongresa rīcības komitejai ievērošanai (vai arī neievērošanai). Kongresu slēdza plkst. 14.00.

AUSTRĀLIJAS LATVIEŠU 1. JAUNATNES KONGRESS S.

Iebraucām ceturtdienas vēlā pēcpusdienā. Ja nemaldos, pat bijām pirmie, bet pirms bija laiks reģistrēties, bija klāt kādi 10 citi. Krogs atvērās, iepazīšanās atvieglojās un vecas draudzības atjaunojās. Zem verandas biroja/kroga priekšā drīzi sabrauca labs bariņš ieinteresēto. Pirmā kongresā taču jābūt klāt!

Diena bija bijusi gara, daudzi bija tālu braukuši, agri cēlušies vai nemaz nebijuši gulēt. Visievērojamākais pirmajā vakarā bija tas, ka temperatūra lēnām, bet ļoti manāmi, krita.

Ceļoties bija vēlams ar elektrisko deķi mugurā iet uz dušu. Nelaimīgā kārtā nebija izdalīti pagarināmie vadi.

Aukstums pieciests, pēc brokastīm lielā sajūsmā ieradāmie panelī, kurā pasniedza un pārrunāja LJAA vēsturi. Pirmās pusdienas: ja līdz šim kāds bija aizmirsis, ka bija Austrālijā, desiņas, maltā gaļa, salāti un tomātu mērce to atgādināja.

Paēduši vai pārēdušies, kā nu kuram tā apetīte, uzsākām darba grupas. Varu tikai liecināt par vienu, "latvietības saglabāšanu", kura šai pirmajā sesijā viegli iegāja sliedēs, tūlīt nonākot

pie grūti atrisināmiem jautājumiem. Diskusijas pārtrauca tikai vakariņas.

Vakarā pulcējamies tautiskam vakaram. Ievērojamākais apģērba gabals: prievīte. Aukstā nakts atkal bija klāt. Šoreiz palīdzēja karstvīns – gandrīz nepieciešams stāvēt frišā vakara gaisā.

No rīta jutās, ka pie aukstuma jau pierasts. Faktiski laiks bija drusciņ siltāks. Darba grupu otrā un pēdējā sesijā ķērās pie uzdevuma: atbildēt visu to, kas vakar bija uzstādīts. Jāatzīstās, ka viss, ko spējām, bija spert pāris lielus soļus uz atbildes pusi; vismaz tagad zinām tos jautājumus.

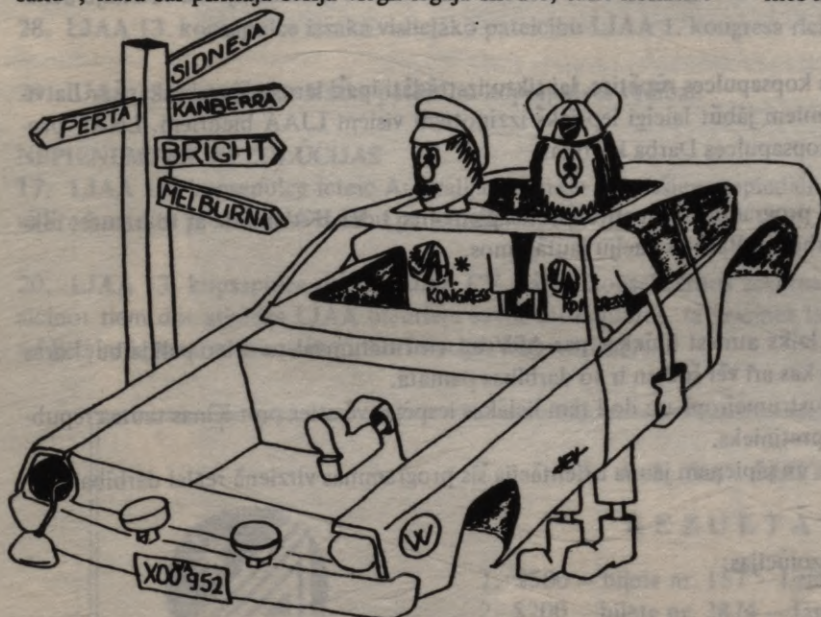
Otrais panelis: sabiedrības analīze. Piedalījās arī "vecīši" (kā kongresā mēdza saukt vecāko paaudzi). Iespējams, ka šinīs pārrunās trūka spara, un tautiskais vakars pat nebija šausmīgi ievilcīgs!

Iedomajies. Kino teātris pilns ar latviešiem. Tā bija, kad aizbraucām uz Friburgu (Freeburgh) noskatīties divas filmas.

Trešajā rītā kongresa dalībniekus vairs neuztrauca aukstums – drizak miega trukums. Ar visu to bija pienācis svarīgs posms: kopsapulce. Tur proponēja, ieteica, ziņoja, vēlēja, pārrunāja statūtu maiņas, balsoja, sniedza rezolūcijas un iztīrāja daudz un dažādus jautājumus. (Sikākai informācijai jāgriežas pie LJAA oficiāliem ziņojumiem.) Diena ievilkās, bet interesi tas neiespaidoja. Kopsapulci beidzot pārtrauca vēlā vakara stundā, lai sarunātā kapele varētu sniegt savus priekšnesumus. Daudzi vēl atrada enerģiju uzdejojot.

Pēc silku brokastīm, kopsapulci atsāka laicīgi, kā iepriekš norunāts. Atkal runātāju, proponētāju, balsotāju netrūka. Beidzam īsi pirms pusdienām, galvenokārt piekrisdami par labo kopsapulces izdošanos. Palika vienīgi kongresa kritika. Novērojumi un ieteikumi, cerams, palīdzēs nākošajā kongresā...

Jāizsaka liels paldies Jurim Beņķim un viņa līdzstrādniekiem par vareno darbu, ko veica augstajos un aukstajos Viktorijas kalnos rīkojot Austrālijas latviešu 1. jaunatnes kongresu. Labas sekmes nākotne tik rādīs.

DZIRDĒTS KONGRESĀ

"Vai tu guli?"

"H..mmm!"

"Tad kāpēc tev ir drēbes mugurā..."

un tā bladi cepure!!!"

Braitā ir tik auksts, ka pertieši meklē "anti-freeze".
Savām mašīnām?
Ne – ūdenspistolēm!

Kongress bija par īsu.
Rīti par aukstu.
Beņķi par cietu.
Māja par tālu.

Jāņa Vucēna zīmējumi

UN PĒC TAM MĒS TAISĪJAMIES BRAUKT UZ MĀJAS PUSI

L.J.A.A. 13. KONGRESĀ PIENĒMTĀS REZOLŪCIJAS

1. LJAA 13. kopsapulce ieteic visiem vecākiem uz LJAA kongresiem ņemt līdzi savus bērnus.
2. LJAA 13. kopsapulce ieteic, ka, ja kongresā tiek pieteikti bērni, tad LJAA turpmākos kongresos būtu rīkojams bērnu dārzs ar audzinātāju un īpaši izstrādātu programmu bērniem.
3. LJAA 13. kopsapulce ieteic, ka LJAA vajadzētu rūpēties, lai Austrālijā tiktu rīkotas nometnes līdzīgi 3x3 nometnēm.
4. LJAA 13. kopsapulce atzīst, ka LJAA ir jāatbalsta pastāvošās latviešu izglītības iestādes Austrālijā, kā latviešu bērnu dārzus, pamatskolas, vidusskolas, Vasaras vidusskola un LAAJ Ārpuskolas izglītības nozares jaunatnes kursus. Atbalsts definējams kā LJAA biedru personīgā iesaistīšanās šajos izglītības pasākumos.
5. LJAA 13. kopsapulce nolemj, ka LJAA piešķir stipendijas biedriem apmeklēt latviešu izglītības pasākumus, kā kursus un kongresus, ar noteikumu, ka stipendiātiem varētu būt jāstrādā uz Centrālās valdes noteiktu laiku, un Centrālās valdes ieteiktajā kapacitātē kādā latviešu izglītības iestādē.
6. LJAA 13. kopsapulce nolemj, ka pēc LJAA kopsapulces latviešu sabiedrībai nekavējotī jāpaziņo svarīgākie kopsapulces notikumi:
 - a) LJAA Centrālās valdes vēlēšanu rezultāti (vārdi, amati, adreses),
 - b) LJAA kopsapulcē pieņemtās rezolūcijas, atzinumi, turpmākā darbība utt. Rezolūcijas ir arī paziņojamas tām personām, organizācijām un iestādēm, uz kurām tās attiecas.
7. LJAA 13. kopsapulce ieteic ziņojumus par LJAA Centrālās valdes lēmumiem un LJAA CV publikācijas piesūtīt visām latviešu radio komitejām un lielākiem latviešu biļeteniem un avīzēm Austrālijā. Tāpat LJAA nodaļu valdēm būtu ieteicams piesūtīt savus ziņojumus un publikācijas vietējām radio komitejām un vietējiem biļeteniem.
8. LJAA uzskata, ka īpašos gadījumos, lai uzturētu sakarus ar Latviju, iegūtu latviešu kultūras vērtības un uzzinātu par Latvijas dzīvi, var izmantot okupētās Latvijas iestāžu starpniecību.

Tomēr tas nekādā ziņā nemaina LJAA nostāju, ka LJAA neatzīst okupācijas varas likumību Latvijā, līdzīgi ASV nostājai okupācijas varas likumības neatzīšanas jautājumā, kā to paziņojis ASV Ārlietu departaments 1981. g. februārī (skat. Austrālijas latvieti, nr. 1571, The Baltic Republics: U.S. Policy – Bureau of Public Affairs, Department of State, February 1981).
9. Ņemot vērā pie Austrālijas latviešu informācijas centra radītās Televīzijas un radio raidījumu komisijas aicinājumu organizācijām izteikties par tās mērķiem un vadlīnijām, LJAA paziņo, ka tā atbalsta demokrātijas pamatprincipus – runas un preses brīvību.
10. Saskaņā ar 4. VLJK pilnsapulcē pieņemto rezolūciju par Latviešu sociāldemokrātu strādnieku partijas deklarāciju attiecībā uz sakariem ar Latviju, LJAA kopsapulce pieņem sekojošo: sakaru jautājumos ir ieteicams lietot LSDSP deklarāciju kā vadlīniju attiecībā uz sakariem ar Latviju.
11. LJAA 13. kopsapulce uzdod LJAA CV pirms nākamās kopsapulces rūpēties, lai tiktu izstrādāti īpaši ierosinājumi sakarā ar Latvijas nacionālās atbrīvošanas frontes programmu. Ierosinājumiem jābūt laicīgi iepriekš izziņotiem visiem LJAA biedriem. LNAF programmas apskatīšana un lemsana par to jāparedz nākamās kopsapulces Darba kārtībā.
12. LJAA 13. kopsapulce lūdz LJAA CV ņemt vērā LNAF programmas X pantu (kā tas pieņemts 3. VLJK) un līdz ar to uzturēt rakstiskus sakarus ar Ķīnas valdību, lai pētītu iespējamību sadarboties Baltijas nāciju jautājumos.

LNAFP X pants ir:

X. Eiropas drošības un sadarbības konferences mācība

Rezultāti pierāda, ka rietumtrimdai ir pienācis pēdējais laiks atmest illūzijas par ASV un citu rietumvalstu drīzo palīdzību, kuras gadiem ilgi izplatīja trimdas vecās konservatīvās aprindas un kas arī vēl šodien ir to darbības pamatā.

Helsinku akts apstiprina krievu imperialisma pozīcijas Austrumeiropā un dod tām lielākas iespējas vērsties pret Ķīnas tautas republiku, kas šodien un nākotnē ir un paliks Maskavas galvenais pretinieks.

Latviešu trimdai jānostājas uz reālas politikas pamatiem un jāpieņem jauna orientācija šīs programmas virzienā reālai darbībai pašreizējos apstākļos.

13. LJAA 13. kopsapulce apstiprina 4. VLJK pieņemtās rezolūcijas:

III.

V.

VI.

XIII.

Pārējās 4. VLJK rezolūcijas LJAA kopsapulce pieņem zināšanai.

(Rezolūciju pilnie teksti iespiesti PDC 43 – Red.)

14. LJAA 13. kopsapulce aicina pārējās latviešu jaunatnes apvienības atbalstīt 6. VLJK rīkošanu Austrālijā no 2 līdz 3 gadiem pēc 5. VLJK.
15. LJAA 13. kopsapulce ieteic 1982. gadā rīkot 2. LJAA kongresu.
16. LJAA 13. kopsapulce nolemj 1982. gadā rīkot Jaunatnes dienas un 2. LJAA kongresu. Kopsapulce ievēl 2. kongresa rīcības komiteju un uzdod Kongresa un Jaunatnes dienu rīcības komitejām vienai ar otru stāties sakarā, nolemjot kad, kur un kā rīkot Jaunatnes dienas un 2. kongresu, ņemot vērā katras aktivitātes īpašās prasības, resp. vietu, laiku utt.
18. LJAA 13. kopsapulce neuzskata, ka vasaras kursu boikots š. g. augustā Rīgā ir efektīvs veids izteikt protestu pret cilvēka tiesību pārkāpumiem Latvijā. Kopsapulce uzskata, ka efektīvāks veids izrādīt protestu pret cilvēka tiesību pārkāpumiem Latvijā būtu bazēts uz šīs kopsapulces pieņemto 13. rezolūciju.
19. LJAA 13. kopsapulce uzdod visos LJAA rīkotos sarīkojumos dot atļaidi LJAA biedriem.
21. LJAA 13. kopsapulce uzdod LJAA CV stāties konsekventos sakaros ar citām latviešu organizācijām un sarīkojumu rīkotājiem aicinot tiem dot atlaides visiem nestrādājošiem savos sarīkojumos.
22. LJAA 13. kopsapulce atzīst, ka latviešu trimdas organizāciju, piemēram, latviešu biedrību, draudžu, turpmākā darbošanās ir nepieciešama latviešu kopības uzturēšanai, tādēļ tā ieteic katram biedrim iestāties un darboties šinīs organizācijās.
23. LJAA 13. kopsapulce izsaka neapmierinātību ar Vispasaules latviešu jaunatnes fonda padomi par vilcināšanos 1. LJAA kongresa rīcības kapitāla aizdevuma lietā un ieteic pacelt šo jautājumu nākošā VLJK pilnsapulcē.
24. LJAA 13. kopsapulce nolemj, ka kamēr VLJK pilnsapulce nelemj mainīt "Vispasaules latviešu jaunatnes kongresa" nosaukumu uz "Pasaules latviešu jaunatnes kongresu", rakstos, presē un citās publikācijās būtu jālieto pašreiz pieņemtais nosaukums, resp. "Vispasaules latviešu jaunatnes kongress".
25. LJAA 13. kopsapulce uzdod LJAA CV šīs kopsapulces protokolu pavairot un nogādāt visiem biedriem vēlākais 2 mēnešus pēc kopsapulces.
26. LJAA 13. kopsapulce nolemj, ka katrā LJAA kopsapulcē kopsapulces vadībai ir pēdējā lemsšana attiecībā uz statūtu interpretēšanu kopsapulces laikā.
27. LJAA 13. kopsapulce izsaka pateicību tām Pertas un Brisbanes organizācijām, kas piešķīra līdzekļus jauniešiem, lai tie varētu piedalīties LJAA 1. kongresā.
28. LJAA 13. kopsapulce izsaka vislielāko pateicību LJAA 1. kongresa rīcības komitejai par labi sarīkotu kongresu.
29. LJAA 13. kopsapulce izsaka pateicību kopsapulces vadībai.

NEPIEŅEMTĀS REZOLŪCIJAS

17. LJAA 13. kopsapulce ieteic Austrālijas latviešu jauniešiem nepiedalīties vasaras kursos, kas paredzēti Rīgā šī gada augustā, lai izrādītu protestu pret cilvēka tiesību pārkāpumiem Latvijā.
20. LJAA 13. kopsapulce uzdod LJAA CV stāties konsekventos sakaros ar citām latviešu organizācijām un sarīkojumu rīkotājiem, aicinot tiem dot atlaides LJAA biedriem savos sarīkojumos, tā veicinot lielāku jauniešu apmeklētāju skaitu latviešu sarīkojumos, kā arī lielāku ieguvumu jauniešiem, kuri iestājās kā biedri LJAA.

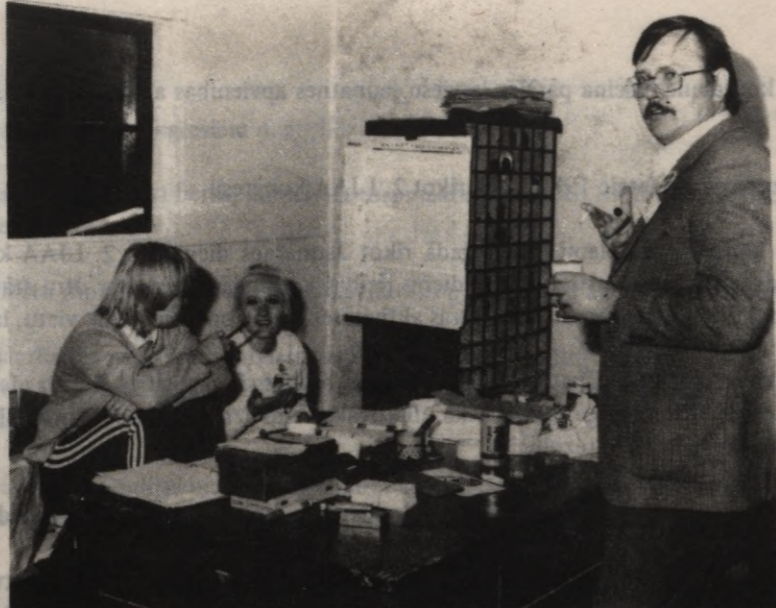
L. J. A. A. LOTERIJA

REZULTĀTI

1. \$500 – biļete nr. 157 – Lelde Ramma (Vik.)
2. \$200 – biļete nr. 2874 – Jānis Dūšelis (JDV)
3. \$100 – biļete nr. 1207 – Selga Beņķe (Vik.)

1. KONGRESS

Pie reģistrācijas: Anita Klausa, Brigita Strode, Viesturs Karnups.

KONGRESS

Rīcības komitejas pūlvarotais krodznieks Ēriks Zemītis.

KONGRESS

Jānis Dūselis (3. un 4. valde), un Māris Lakis (1. un 2. valde).

Braitā Br Br Br aitā

Tautiskā vakariņš, kurais pāris dejo Zagļu deju.

Rotalās koris: Anita Klausa, Juris Beņķis, Antra Kūlniece, Tamāra Šmita.

Pēteris Kļaviņš (sapulces vadītājs) un Jānis Dūselis (sekretārs) dzied kopsapulces pirmo protokola metu.

Kur tad tu nu biji, āzīti manu? . . .

. . . Kongresā, krodziņā, kundziņi manu!

LJAA 13. kopsapulcē uzstāda āķīgu jautājumu.

LATVIEŠU GADA SVĒTKI UN TAUTAS PARAŽAS

(1. turpinājums)

Māra Rozīte

Vasaras perioda pirmo posmu skaitīja no Jurģu dienas sulu mēnesī (23. aprīlis) līdz Jāņiem ziedu mēnesī (24. jūnijs). Šis laiks saistās ar intensīvu lauku apstrādāšanas darbu — sēšanu, kā norisi nosaka īpaši ticējumi un rituāli. Pirmās vagas dzišanai vēltīta sevišķa vēriba: pats arājs nedrīkst būt maza auguma, tad labība neaugs gara; viņš nedrīkst būt ielāpīnāns drēbēs, lai nav nevienādi lauki; nedrīkst skatīties atpakaļ, lai aršana neiet gausi uz priekšu. Pirmajā vagā ielikt vecu cirvi, lai labību neēstu rūsa; lemešus aptriepj ar cūku taukiem, lai neaugtu nezāles. Arāju rumulē, lai viņa darbs būtu bagāts, pats vienmēr žirgts un negulētu vagas galā. Pusdienā viņam jādod olas un biezputra, lai augtu bieza labība.

Svarīgs moments ir pati sēšana. Īsto sējas laiku noteic pēc vaboles kājām: ja tai bērni pie pirmās kājas, būs izdevīga pirmā sēja. Agri jāsēj, ja zāle uzdīgst ātrāk nekā lapas un vēlu, ja otrādi. Sējas laiku noteic arī pēc tā, kad zaļā varde kurkst un kad uz avotiem un dīķiem stāv burbulīši. Vispār jāsāk sēt 4 nedēļas pēc tam, kad koki sāk plaukt. Nevar sēt augošā mēnesī, jo tad labība ilgi aug un nenogatavojas.

Sējējs parasti ir pats saimnieks. Pirmo reizi ejot sēt, saimniece uzliek uz galda visu bagātību un saimnieks ēd no visa, lai būtu bagāta vasara. Sējot jābūt priecīgam un pirmo birzi vajag sēt tā, lai vējš būtu no muguras puses; pirmā sauja jāsviež pret ziemeļiem, lai labi aug, lai neķer salna un lai putni to neēd. Mironis mājā sējas laikā ir auglībai kaitīgs; vismaz sējējs to nedrīkst aizskārt. Pēc miežu sēšanas jāēd cūkas aste, lai vārpa būtu garas un resnas, kā cūkas aste.

Sēšanā svarīgs moments ir pēdējais sējums, jo ar to var arī citiem atņemt svētību. Ja no pārskatīšanās kāds gabaliņš tīruma paliek neapsēts, tad tai mājā kādam ir jāmirst, bet ja sējējs aizmirst apsēt kādu birzes galu, tad viņš pats tai gadā mirs. Kad viss apsēts, tad sējējs tišām atstāj kādu stūrīti neapsētu un gaida, kamēr citi kaimiņi apsējas. To sauc par atsēju: kas beidzamais sēs, tam augs vislabāk.

Zemnieks laukus apstaigā ar ģimeni vai tuviniekiem parasti svētdienas rītā. Šis apstaigāšanas pamatā ir lauku norobežošana pret svētības aizplūšanu uz ārieni, kā arī aizsargāšanu no ļauniem iespaidiem no ārienes. Šis apstaigāšanas nozīme redzama visā pilnībā Jāņos, kas būtu tā svarīgākā diena auglības veicināšanai. Jāņos laukus apstaigā vakarā, naktī un no rīta, lai labība labi augtu. Jāņa bērni, skaļi līgodami laukus apstaigā, lai tos nosargātu no burvjiem un skauģiem. Arī Jāņu uguns ir lauku svētībai pret ļauniem gariem un nezālēm.

Ap Jāņiem koncentrēti bagātīgi variēti ticējumi un paražas, kas īpaši saistīti ar mājas un lauku svētības nodrošināšanu, cīņu pret burvju un raganu ļaundarbību, gaidāmu precību un vispār nākotnes zīlējumiem.

Jāņu naktī var klausīties, ko zirgi runā. Kas redz papardes ziedu, būs laimīgs un kas guļ papardēs, tam piepildīsies, ko viņš vēlēties. Kas atrod papardes ziedu, redz un zin visu, bet papardes ziedu iegūt ļoti grūti, jāiztur cīņa ar mošķiem. Lai nākotni redzētu visā pilnībā, Jāņu vakarā jāvāra un jāēd baltas

čūskas gaļa.

Jāņu zālēm liela nozīme — tās ir visas zāles, ko plūc Jāņu vakarā, respektīvi Zāļu dienā, un pēc tautas ticējumiem visderīgākās ārstniecībai, kā arī tās, ko paši līgotāji nes sētās ir pat zāļu vietā lietojamas. Jāņu zāles sasviež istabā un uz tām guļ Jāņu naktī. Jāņu dienā tās paliek visu dienu istabā, ko neslauka, lai neizslaucītu svētību. Meijas uzglabā līdz nākošiem Jāņiem, rudenī apsrauž ap lauku, lai putni neēd labību, liek šķūņos uz grīdas, lai nav peļu. Jāņu zāles izkaltē un uzglabā: tās noder ziemā govīm, kad teļi atnāk; bērnu mazgāšanai, lai tie būtu vienmēr veseli, un tējām. Arī vainagus uzglabā; ja govīs aizburtas, tās mazgā ar Jāņu vaināgiem.

Jāņos vaināgo Jāņu tēvu ar ozola vaināgu, lai būtu stipri zirgi, Jāņu māti ar raibu puķu vaināgu, lai būtu raibas telītes; vaināgo arī govīs, ozolu, lai krusa nenosit labību; pin vārpu vaināgu, lai būtu laba raža. Meijām ņem visbiežāk bērzu, bet kūts durvis Jāņu vakarā apsrauž ar pīlādžu zariem, lai ļaunais gars netiktu iekšā. Klētī, kur guļ, pakar pīlādža zaru ar lapām uz leju, lai raganai sāpētu acis, kad tā skatās caur druvju atslēgu, gribēdama pavedināt puisus un meitas.

Ja Jāņu naktī nostājās kails vārtu priekšā, tad var redzēt velnu. Kailums saistīts ar auglību un dzīvības spēku un tas lietojams kā aizsargāšanās līdzeklis pret ļauniem gariem, kā piemēram ticējumā, ka vajagot Jāņu naktī ap pusnakti nevienam nezinot un tīri kailam, izbāžot rokas caur kājām izraut raganu zāli — struteni, trejdeviņas reizes bubinot "Ko tu rauj? Raganu zāli. Rauj, rauj, kā vari izraut." Tad zāle trejdeviņus rītus jakaltē un ar sagraudzētu maizi trejdeviņus rītus jādod govīm. Tā govīs ir pasargātas no raganām.

(turpinājums sekos)

Vēres:

Latviešu gada svētki, Prof. K. Straubergs

Latviešu tautas paražas, Prof. K. Straubergs

Latvju enciklopēdija

Laumas Pitrānes zīmējums

SAULES VIJA

Choreografija: Skaidrīte Darius (AL 29. KD, 1979. g. Sidnejā)

Mūzika: Imants Līcis

Deja 64 meitenēm. 8 grupas – katrā grupā 8 meitenes.

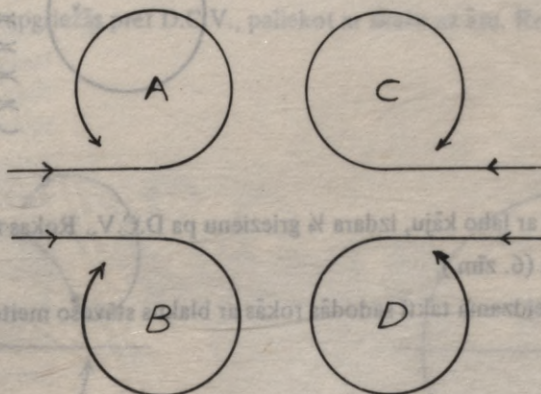
2 grupējumi – 1. grupas meitenes veido 4 dārziņus, katrā dārziņā 8 meitenes; 2. grupas meitenes veido 4 starus, katrā starā 8 meitenes. 1. grupas dārziņu apzīmējums – A, B, C, D; 2. grupas staru apzīmējums – 1, 2, 3, 4.

Solis – tecinus. 1 tūre – 16 taktis.

1. tūre

1. grupas meitenes

1 - 16 t. Katrs dārziņš, sadevis virknē, tecinus solī uzdejo un veido dārziņu (1. zīm.). Sāk ar labo kāju. Galu meiteņu brīvās rokas sānos.

1. zīm.

2. tūre

1. grupas meitenes

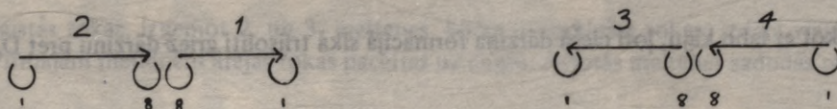
1 - 8 t. Katrs dārziņš sadodas labajās rokās, tā izveidojot sudmaliņas, un griež tās pret D.C.V.. Brīvās rokas augšā.

9 - 16 t. Griež sudmaliņas pa D.C.V.; 16. taktī izveido dārziņu, un pārinieku meitas (1. ar 2. meitu, 3. ar 4. meitu utt) nostājās ar skatu viena pret otru.

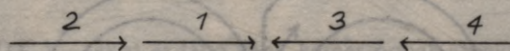
2. grupas meitenes

Izejas stāvoklis – 1. un 2. stars virknē, viens aiz otra, skatuves kreisā pusē; 3. un 4. stars skatuves labā pusē; 1. un 3. stara priekšgalā stāv 1. meitas, 2. un 4. stara priekšgalā stāv 8. meitas. Galu meitām brīvās rokas sānos (2. zīm.).

1 - 8 t. Trijsoļi abas virknes virzās viena otrai pretī un satiekās centrā (3. zīm.). Sāk ar labo kāju.

2. zīm.

3. zīm.

9 - 16 t. 1. stars virzās uz skatuves aizmuguri. 3. stars virzās uz skatuves priekšu, tā izveidojot saules krustu (4. zīm.). Pēdējā taktī visas pagriežas ar skatu pa D.C. – 1. un 3. stars izdara pagriezienu pa D.C.V., 2. un 4. stars pret D.C.V. (5. zīm.).

3. tūre

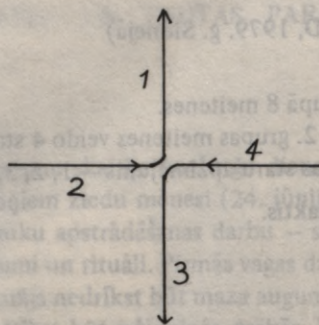
1. grupas meitenes

1 - 4 t. Pārī stāvošās meitenes saķerās labajos elkoņos un ar 2 trijsoļiem apgriežās 1x apkārt, tad atlaiž rokas vaļā un katra atsevišķi apgriežās 1x ar 2 trijsoļiem pa labi. Brīvās rokas sānos; atsevišķi griežoties abas rokas sānos.

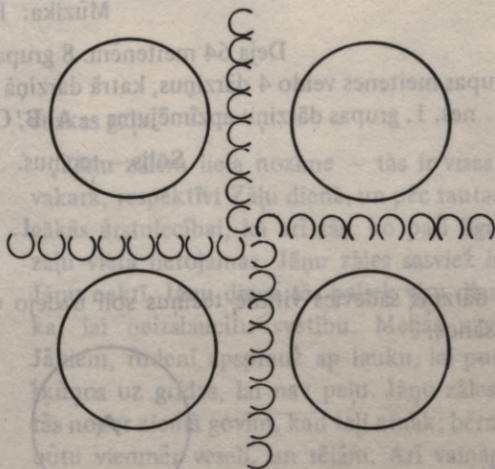
5 - 8 t. Saķerās un griežās kreisajos elkoņos ar otrā pusē blakus stāvošo meiteni, pēc tam katra atsevišķi griežās pa kreisi uz vietas.

9 - 16 t. Atkārto 1 - 8 t. darbību; pēdējā taktī sadodās rokās ar blakus stāvošām meitenēm un izveido ciešu dārziņu.

4. zīm.

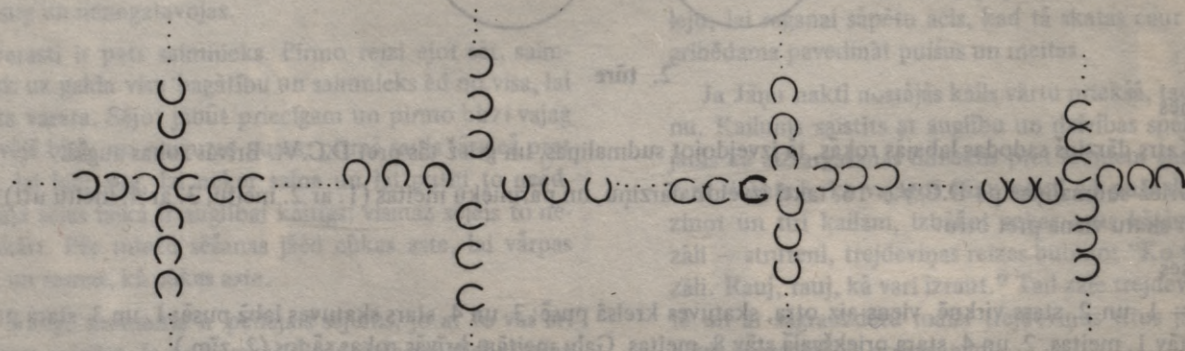

5. zīm.

2. grupas meitenes

- 1 - 2 t. Visas ar 2 trijsoļiem, sākot ar labo kāju, izdara ¼ griezienu pa D.C.V.. Rokas nolaistas gar sāniem.
- 3 - 8 t. Turpina 1 - 2 t. darbību 3x (6. zīm.).
- 9 - 16. t. Atkārto 1 - 8 t. darbību. Beidzamā taktī sadodās rokās ar blakus stāvošo meiteni. Visas ir ar skatu pa D.C.V..

6. zīm.

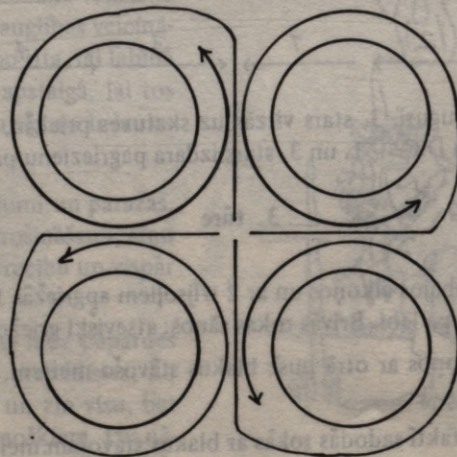
4. tūre

1. grupas meitenes

- 1 - 16 t. Katra grupa, sākot ar labo kāju, ļoti ciešā dārziņa formācijā sīkā trijsoļīti griež dārziņu pret D.C.V..

2. grupas meitenes

- 1 - 16 t. Katrs stabs izstieptās sadotās rokās, straujā trijsoļī griež dārziņu pa D.C.V. ap savas attiecīgās 1. grupas meitenēm (7. zīm.). Sāk ar labo kāju. Galu meitenēm brīvās rokas sānos, kamēr izveido dārziņu.

7. zīm.

5. tūre

1. grupas meitenes

1 - 16 t. Griež dārziņu pa D.C.V.

2. grupas meitenes

1 - 16 t. Virzoties pret D.C., katrs stars nonāk atpakaļ savās vietās, kā 3. tūres izejas stāvoklī. Galu meitenēm brīvās rokas sānos tiklīdz iziet no dārziņa. 16. taktī sadotās rokas nolaiž, un paliek ar skatu pa D.C.V..

6. tūre

1. grupas meitenes

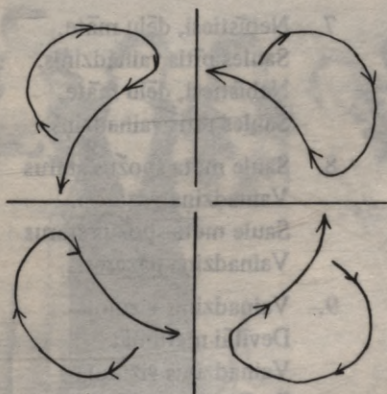
1 - 12 t. B un D dārziņa 1. meitene, A un C dārziņa 8. meitene, virzoties pret D.C. izved savu dārziņu vienā virknē starp abu staru 2. un 3. meitenēm (8. zīm.). Sāk ar labo kāju. Galu meitenēm brīvās rokas sānos.

13 - 16 t. Katra meitene 1x atsevišķi apgriežās pret D.C.V., paliekot ar skatu uz āru. Rokas gar sāniem.

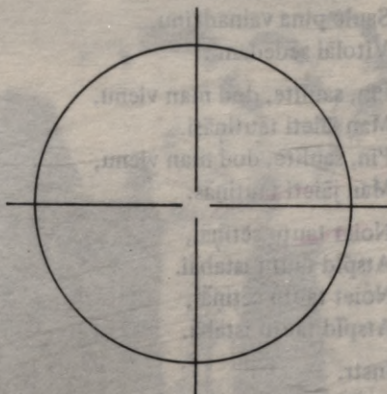
2. grupas meitenes

1 - 16 t. Atkārto 3. tūres darbību.

8. zīm.

9. zīm.

7. tūre

1. grupas meitenes

1 - 16 t. Visas meitenes sadodās rokās, galējās meitenes sadodās starp katra stara 2. un 3. meitu, tā izveidojot vienu dārziņu. Sākot ar labo kāju trijsolī griež dārziņu pret D.C.V., lienot cauri starp staru 2. un 3. meitu paceltām rokām. 16. taktī ir atpakaļ savās vietās.

2. grupas meitenes

1 - 16 t. Sadotās nolaistās rokas, izņemot 2. un 3. meitenes, kuras ir pacēlušas rokas, izdara vieglu trijsolīti uz vietas, sākot ar labo kāju. Pirmajām meitenēm ārējās rokas paceltas uz augšu. Astotās meitenes sadodās rokās veidojot krustu (9. zīm.).

8. tūre

1. grupas meitenes

1 - 16 t. Ar skatu uz āru, sadotās rokas nolaistas, dejo vieglā trijsolī uz vietas, sākot ar labo kāju.

2. grupas meitenes

1 - 16 t. Ar trijsolīti griež starus pa D.C.V., sākot ar labo kāju, kamēr nonāk atpakaļ savās vietās, kur atlaiž rokas un pagriežās ar skatu pret D.C.V. un atkal saņemās rokās.

9. tūre

1. grupas meitenes

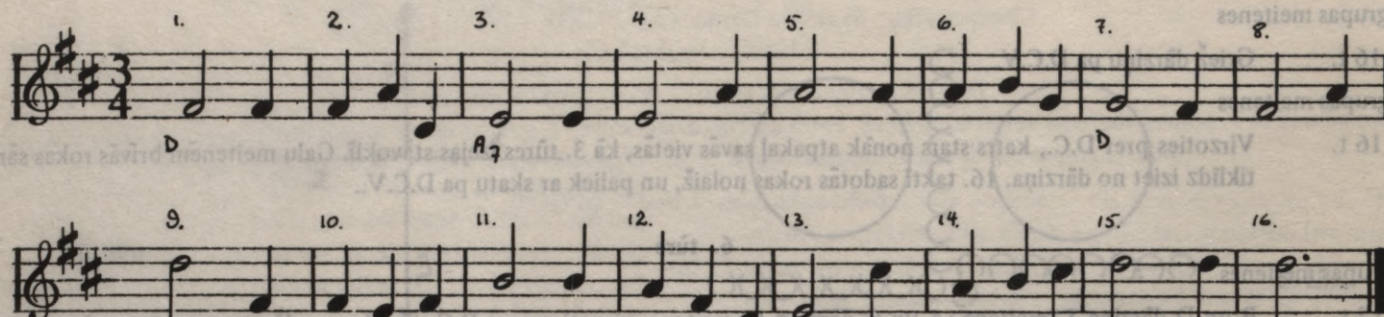
1 - 16 t. Tāpat, kā 7. tūrē, sākot ar labo kāju, griež dārziņu, lienot caur staru 2. un 3. meitenēm. Darziņu griež pa D.C.V..

2. grupas meitenes

1 - 16 t. Griež starus pret D.C.V., sākot ar labo kāju.

10. tūre

1 - 16 t. Abas grupas nodejo no skatuves tāpat, kā to izdara uz nāksnā.

1. Instr.

2. Saule pina vainadziņu,
Vitolāi sēdēdama.
Saule pina vainadziņu,
Vitolāi sēdēdam'.

3. Pin, saulīte, dod man vienu,
Man jāieti tautiņāsi.
Pin, saulīte, dod man vienu,
Man jāieti tautiņās.

4. Noiet tautu sētiņāi,
Atspīd tautu istabāi.
Noiet tautu sētiņāi,
Atspīd tautu istabāi.

5. Instr.

6. Nosabija dēlu māte,
Iesasēda aizkrāsne!
Nosabija dēlu māte,
Iesasēda aizkrāsne!

7. Nebīstiesi, dēlu māte,
Saules pītis vainadziņis.
Nebīstiesi, dēlu māte,
Saules pītis vainadziņš.

8. Saule meta spožus starus
Vainadziņa pazarēsi.
Saule meta spožus starus
Vainadziņa pazarēs.

9. Vainadziņis vizuļoja
Devītāi metumāi.
Vainadziņis vizuļoja
Devītāi metumāi.

10. Instr.

Sprigulītis 1980. gadā.

KANBERAS LATVIEŠU TAUTAS DEJU KOPA SPRIGULĪTIS

Skaidrīte Darius

Sprigulītis nodibinājās 1953. gada 13. decembrī. Dibinātāji un pirmie kopas dejotāji bija: Dace Kokle-Dzelzkalna, Vita Ruņģe-Eversone, Inta Skuja-Skrīvere, Skaidrīte Skrīvere-Darius, Biruta Ūdre, Tālis Burkēvics, Pranas Darius, Edvīns Peniķis, Andris Ruņģis, Imants Skrīveris un Juris Skuja.

Galvenie mērķi bija:

1. draudzība un latvieftība
2. tautas deju un pārejo tautas tradīciju kopšana.

1. Draudzība –

Bieži dzirdētajam jautājumam, kā pilsētā, kurā mājā tikai ap 300 latviešu liela saime, ir deju kopa ar 30 dejotājiem, atbildē jā-saka – draudzība. Draudzība, kurā ieauga kopas sākuma gadu dejotāji, turpinās šo dejotāju nākamās paaudzēs. Sprigulīša lielais spēks ir šī draudzība un atbalsts, ko Sprigulītis kā kopa saņem kā no saviem dibinātājiem (gandrīz visi vēl aktīvi atbalsta Sprigulīša pasākumus), tā arī no šo garo gadu dejotāju saimes.

Sprigulīša dibinātāji 1954. gadā.

... un 28 gadi vēlāk, 1981. gadā aprīlī. No kr.: Juris Skuja, Biruta Ūdre, Edvīns Peniķis, Vita Eversone, Tālis Burkēvics, Dace Dzelzkalna, Imants Skrīveris, Skaidrīte Darius, Pranas Darius, Inta Skrīvere un Andris Ruņģis.

Pirmā Jautrā pāra viesošānās, Jāņa Roņa vadībā, pie Kanberas Sprigulīša, 1955. gadā oktobrī.

Iepazīšanās un draudzības saites radās arī ar citu pilsētu dejtājiem, tā gūstot plašu latvisko vidi visā Austrālijā, un šodien, arī aizjūrā. Šī piederības sajūta, ko deva plašā draugu saime, aizvietoja zaudētās Latvijas radu cilts saites.

Nesen, vienās privātviesībās, redzot jauno Skrīveru atvasi (Kanberā) dejojām draudzīgā solī ar Šeibelu atvasi (Sidnejā), atmiņās ienāca pirmā Sprigulīša un Jautrā pāra sadejošanās 1955. gadā, Kanberā, kad šo abu jauniešu vecāki, toreiz jauni dejtāji, satikās un sadraudzējās. Šī draudzība ar Jautro pāri ir turpinājusies visus šos garos gadus, un sevišķi nostiprinājusies beidzamajā dekādē, kad Jautrā pāra vadību pārņēma Juris Ruņģis, kādreizējais sprigulītis un tagadējais Sprigulīša goda biedrs. Ja nebūtu šīs ciešās draudzības saites, ir jautājums, vai būtu Saules josta, un tādā spēkā, kāda tā ir šodien.

2. Tautas deju un pārējo tradīciju kopšana –

Deja bija Sprigulīša sākums un pamats, bet drīzi vien raksti, dainas, dziesmas, parašas un ticējumi iekļāvās dejās un uzvedumos. Radās koklētāji, rotu kalēji, audejas un rakstu darinātājas, un ikviens savas zināšanas saņēma daļu no vecā tautas gudrības un dzīves ziņas pūra.

Ja būtu saskaitīti visi dejtie solī kilometros, esmu pārliecināta, ka mēs būtu iedejojuši Latvijā.

Sprigulītis ir piedalījies gandrīz visos KD tautas deju lieluzvedumos, kā arī daudzos citos atsevišķos sarīkojumos. Ka daļa no Saules jostas, jau divreiz dejas solī ir apskrējis pasaulei, kā arī piedalījies pirmajos pasaules latviešu svētkos, Gotlandē.

Daudz ir dejtots svēstautiešiem kā Kanberā, tā arī apkārtnē pilsētās. Kā liels sasniegums bija latviešu dejas reprezentācija Sidnejas Operas namā atklāšanas festivālā 1973. gadā, kad ļoti sīvā konkursā starp daudzām cittautiešu kopām, Sprigulītis ar Jautro pāri ierindojās izlases grupā. Arvien vēl ikgadus Sprigulītis un Jautrais pāris piedalās šajos festivālos.

Ko no Sprigulīša sagaidīja un ieguva dažādo paudžu dejtāji, saka:

Inta Skrīvere (Sprigulītī kopš 1953. gada):

“Iebraucot šajā svešajā zemē meklēju latviešu jauniešu sabie-

drību, latvisko vidi. To atradu Sprigulītī. Atradu draudzību un apguvu zināšanas par deju un tai līdzīgu nākošo tautas pūru. Gadiem ejot, esmu saaugusi ar šo vidi, un tā ir kļuvusi daļa no manas dzīves.”

Dace Bobeta (kopš 1958. gada):

“Iestājos Sprigulītī bez jebkādam sevišķām pretenzijām – patika dejt, un interesēja satikties ar citiem jauniešiem. Šodien esmu priecīga par lielo draugu pulku un gūto latvietību, par iespēju piedalīties radošā darbā – radīt un veidot uzvedumiem dekoratīvo ietērpu, kā arī simboliskās izteiksmes, bet it sevišķi par iespēju reāli pārliecināties par lielo latviešu saimi plašajā pasaulē, un manu piederību tai.”

Pēteris Eversons (kopš 1972. gada):

“Iesāku dejt, lai satiktos ar pārējiem latviešu jauniešiem – šodien priecājos par lielo draugu pulku. Daudz esmu guvis savā izpratnē par latvietību.”

Mikēlis Giugni (kopš 1976. gada):

“Dejas soli jau mācījās latviešu sestdienas skolā, un dejošanu Sprigulītī uzskatīju kā loģisku turpinājumu dejai un būt kopā ar mani draugiem. Dejoju, un līdz ar deju apgūstu zināšanas par pārējo tautas folkloru. Priecājos būt Sprigulīša saimē.”

Vēsma Bobeta (kopš 1979. gada):

“Man patīk dancot! Saules jostas ceļojumā biju lepna, ka esmu latvieti. Esmu latvieti arī manu austrāliešu skolas biedru pulkā. Esmu priecīga, ka piederu un ka esmu daļa no Sprigulīša saimes.”

Atskatoties uz 28 gadu garo darbību, jāsap, ka dejas prieks, draudzība un šīs saimes vēlēšanas ieskatīties un pārliecināties par latvietības esmi ir šo darba gadu sasniegums. Esmu vadījusi Sprigulītī kopš tā dibināšanas. Latvietībā man nav jāpārliecinās, jo tā bija mana bērnības dzīves daļa, kas iesakņojās mūžam. Daudz no savas dzīves esmu veltījusi Sprigulītim – latvietībai. Vilšanās un grūtuma brīžos, kad ir liesis, vai ir vērts, vai ir patiešām vērts tik daudz strādāt un dziedot no savas dzīves šajā laukā, tad tādi vārdi, ka jaunās Vēsma (13 gadi) – “mana austrāliešu draugu pulkā esmu latvieti” – pārliecina par darīto darbu.

Sane piedzima Vācijā. Otrā pasaules kara ugunis bija apdzisušas. Latviešu bēgļi nepacietīgi gaidīja brīdi, kad varēs atstāt kara nopostīto zemi. 1950. gadā Sanes vecāki, gleznotājs Uldis Āboliņš ar sievu Margotu, izvēlējās par savu mītnes zemi Austrāliju. Sanei bija seši gadi, kad viņa raudzījās Sidnejas bohemiskā Kingskrosa spožajās ugunīs. Tēvs jau toreiz, būdams Sidnejas latviešu teātra dekorators, nelielajā mājas sētšvidā, izklāja prāvus audeklus, dekorāciju darināšanai. Sanes rošīgais gars nerimās. Ar lielu pindzeli rokā, viņa nāca tēvam palīgā. Dekorators meitenei atļāva noklāt ar melnu krāsu aizkulišu audeklus. Tā bija Sanes pirmā saskarsnās ar skatuvi. Māte darboties gribīgo meitu aizveda uz Vijas Vētras baleta studiju. Tanī Sane cītīgi grieza piruetes. Kad Vija aizbrauca uz Ameriku, Sane mācījās austrāļu Karaliskajā baleta skolā.

Austrālijā latvieši bija ļoti rošīgi savās kulturalajās nodarbībās. Jau 1951. gadā Alfrēds Siļķēns savāca pulciņu jauniešu, kas gribēja dejojot tautas dejas. Skatītāji dejām priecīgi uzgavilēja. 1951. gada Ziemsvētkos Sidnejā notika pirmās Kultūras dienas, kas spīrgti pulsējušas jau 30 gadus, pulcinot kopā latviešus no visas brīvās pasaules. Kā Daugavas rāmais plūdums spirdzina krastā koku saknes, tā latviešu dzīvā rošība aizrauj mūsu jauniešus.

Sidnejas tautas deju kopa – Jautrais pāris. Nevienš nezina pateikt, kā radies šis jaukais vārds. Bet Jautrais pāris dejo, gūdam arvienu lielāku skatītāju atsaucību. Tagadējais SLT administrators Jānis Ronis to vadīja daudzus gadus, kad tautas dejas ietilpināja Kultūras dienu programmā. Jānis pēkšņi pazuda meža darbos. Jautro pāri pēc Jāņa vadīja Ināra Zemīte. Viņai aizejot uz Melburnu – Brigita Atvara un tad Sane un Jānis Kauķis.

1962. gada Jautrā pāri sāka dejojot spīrgtā Sane Āboliņa. Sane dejojotāju pulkā uzziedēja kā koša puķe, nevien ar sava auguma lunkanumu un labo ritma izjūtu. Sanei bija bagāta jūtu dzīve. Latvisko apziņu viņa bija guvusi bērnībā, lasīdama Raiņa lugas. 7. KD Adelaidē, 1957. gadā, Uguns un nakts izrādē, Sane pēkšņi sajuta cildenu lepnumu, ka ir latviete. Viņa piederēja tautai, kurai ir liels dzejnieks – Rainis. No 1966. līdz 1970. gadam Sane bija nevien Jautrā pāra vadītāja, bet arī deju iestudētāja. Viņa savu darbu labi zināja. Strādāja mierīgi. Bez augstprātības. Deju sacensības KD jau sen bija pazudušas. Visi priecīgi devoja lielā pulkā, skatītāju priekam.

1970. gadā Sane Āboliņa ar Vācijas valsts stipendiju aizbrauca uz Štutgarti, lai divus gadus augstskolā studētu vācu valodu. Par Jautrā pāra vadītāju viņa lūdza Juri Ruņģi. Juris ļoti

ZIŅAS ĪSUMĀ

Šī gada Shell Folkloric uzvedumā Melburnā piedalījās Daugavieši/Sakta un Teika. Anitas Apsītes fotografija parādījās uz pēcpusdienas avīzes pirmās lapaspuses, bet par koordinatore darbojās S. Stroda, par skatuves meistari B. Stroda.

2. maijā Pertā salaulājās Daugaviešu/Saktas dejojāja Monika Birzeniece.

saprātīgi vadīja Jautrā pāra kuplo jauniešu pulku, kamēr no Vācijas atgriezās Sane, lai strādātu kā Jura palīdzē. 1974. gadā Andrejs Upenieks apņēma Sani par sievu. Andrejs jau no zēna dienām dejoja tautas dejas, spēlēja teātri.

Kas ir tautas deja? Tāpat kā tautas dziesma - daina – cilvēka garīgās dzīves izpausme. Pirms vairākiem tūkstošiem gadu latvietis dzīvoja, dainoja, dejoja. Tumšie vērdzības gadi nespēja salauzt latvieša dzīvotgribu. Daina nepazuda, neizgaisa dzīves grūtumā. Ikviens paauzde to glabāja, atdeva nākamajai, kamēr Latvijas brīvvalsts laikā radās seši sējumi, kuros sakopotas tūkstošiem dainas. Trīmdā apgāds Imanta, Kopenhagenā, izdeva dainas 11 sējumos. Latviešu tautas visdārgāko mantu!

Skaidrīte Darius augusi ģimenē, kurai dainu pasaule nebija sveša. Apveltīta ar lielu iejūtu latviskā pasaulē. 1953. gadā Kanberā nodibināja deju kopu Sprigulītis. 28 gadus Skaidrīte vadījusi savu Sprigulīti. Viņas darba īstenā uzziedēšana sākās 1974. gadā, sadarībā ar Jura un Sanes vadīto Jautro pāri Rudens saulē. Lasījusi un izdzīvojuši visu 12 sējumu dainu pasauli, māksliniece sāka veidot dejas, kurās ievija latviešu senās parašas, ticējumus un mitoloģiju.

Saules josta – tā sevi dēvē dainotā deju kopa, kurā ietilpst Kanberas Sprigulītis un Sidnejas Jautrais pāris. Uzveduma sacerētāja, deju raksta devēja, iestudētāja, Skaidrīte Darius. Viņas palīgi – Juris Ruņģis, Sane Upeniece. Mūzikālais vadītājs Imants Līcis. Dekoratore Dace Bobeta. Administrators Juris Ruņģis.

Vasaras zieda izrādē skatuvē dejoja, tēloja ap 60 jaunieši. Dzied un muzicē krietns pusducis. Saules josta ar savām izrādēm spirdzinājusi nevien latviešus Austrālijā. Divi lāgi viss lielais ļaužu kuplums braucis pa visu brīvo pasauli. Skatītājus priecina nevien ārējais krāšņums, jaunības žirgtais prieks. Ikviens skatītājs sirdī sajūt siltu mirkli. To atnes sencības smarža, ko izstaro ikviens dejojotāja acis, rokas, kāju nīrbums . . .

Vasaras zieds izplauka 30. Kultūras dienās Pertā, pulcinādam vislielāko apmeklētāju skaitu. Jāņus ieligoja mūsu visjaunākie – Vitas un Jura Ruņģu Māra, kurai sešas vasariņas, Dainis ar astoņām. Tad vēl Skaidrītes rada bērns – Ivars Skrīveris ar saviem vienpadsmit.

Andreja un Sanes meita Sarma, pa tam, tepat Sidnejā dancoja – dziedāja Tūdaliņu ar savu vecmāmiņu. Sarmaiņai vēl tikai 2½ gadiņi. Bet jau danco!

Apsveicam Jautrā pāra un Saules josta ansambļa dejojotājus Ingu Cielēnu un Jāni Gulbi ar saderināšanos.

Daugaviešu/Saktas gadskārtējā balle š. g. 8. augustā. Balles tema – “Balta puķe ezerā” un dekorāciju tema – zaļas vārdes. (Kāds laikam atcerējies Jautrā pāra 1978. g. balli “Daudz laimes vārdes dienā!”.)

BĪSTAMĀIS TOLERANCES TRŪKUMS

ALJA priekšsēdes domas par kultūras sakariem

Astrīda Cīrule-Sprūdža

Kad apskatīju Kultūras dienu plašo programmu, nodomāju, cik brīnišķīgi, ka pēc 30 gadiem vēl arvien eksistē aktīva kultūras dzīve trimdā. Domas kļuva drūmākas, kad sāku domāt, vai mana paaudze spēs to turpināt. Ja vispār varēsim, tad – cik plašā mērā? Vērojot trimdas sabiedrību, jāatzīst, ka bieži vien sarīkojumos apmeklētāju skaits kļūst mazāks. Mēs zinām jauniešus, kas latviešos nerādās; vecākus, kas savus bērnus pie latviešiem neved. Skolu un skolēnu skaits samazinās. Preses izdevumi izbeidz darbību darbinieku vai lasītāju trūkuma dēļ. Organizācijās biedru skaits samazinās, un ir grūtības piesaistīt jaunus biedrus.

Gribu apskatīt tos apstākļus, kuru dēļ jaunieši neiesaistās organizācijās. Iemesli ir daudzi un dažādi. Asimilācija iedarbojas uz latviešiem tāpat kā uz citām tautībām. Kaut gan asimilācija ir svarīgs faktors, nenoliegsim, ka ir jaunieši ar vēlēšanos darboties sabiedrībā. Spriežot no personīgās pieredzes un balstoties uz informāciju, domāju, ka mūsu vislielākā problēma ir tolerances trūkums. Mēdz teikt: ja sanāk kopā 3 latvieši, tiek dibinātas 3 organizācijas. Tagad, diemžēl, šie 3 latvieši vairs kopā nesanāk. Šī tolerances problēma nav tikai starp paaudzēm. Es nenoliedzu, ka tolerances trūkums ir arī jauniešos. Gribu tikai uzsvērt, ka strīdēšanās mūsu organizācijās aizbaida prom tos jauniešus, kas vēl nav iesaistījušies trimdas sabiedrībā. Jauniešiem, vairāk nekā vidējai un vecākai paaudzei, ir plašākas brīvā laika izmantošanas iespējas. Viņiem ir amerikāņu draugi un organizācijas, kur var brīvi apmierināt sabiedriskās tieksmes. Ja gribam, lai trimdas sabiedrība pastāvētu, ir nepieciešami iesaistīt jauniešus organizācijās, cik vien tas iespējams.

Visās organizācijās gadās nesaprašanās. Tas būtu nenormāli un neveselīgi, ja domstarpības neeksistētu, bet trimdas organizācijām būtu tolerantāk jāreaģē uz domu dažādību. Ja gribam izteikt neapmierinātību par to, ko kāds būtu darījis vai teicis, ir svarīgi, vai mēs gribam paturēt to mūsu vidū – kritizēt tikai viņa teikto vai darīto un nevis pašu cilvēku. Diemžēl, sabiedrībā vārdā saukšana un apmelošana ir kļuvušas par standarta izteiksmes veidiem. Sabiedrībā vienmēr ir bijušas kontroversijas. Pirms pāris gadiem bija lielā strīdēšanās par latviešu valodas mācības metodiku. Pagājušā gadā bija – Varoņdarbi.

Visakūtākā kontroversija, kas pašreiz šķēļ trimdas sabiedrību un kas noteikti būs ļoti jūtīgs jautājums, ir – “kultūras sakari”. Negribu te izteikties par vai pret sakariem ar šodienas Latviju, bet par to, kā mēs ar šo problēmu apejamies. Ir dzirdēta teorija, ka kultūras sakari uzsākti, lai šķeltu trimdas sabiedrību. Ja nu šī teorija būtu patiesa, tad čeka ir ļoti veiksmīgi sasniegusi savu mērķi. Mēs esam šinī jautājumā parādījuši savu vislielāko vājumu – ka nevaram sadarboties, panākt kompromisus, ka neizrādām viens otram respektu, ka neesam toleranti.

Kultūras sakaru jautājums ir daudz plašāks nekā citas kontroversijas, kas skar trimdu, un tā sekas potenciāli daudz smagākas. Vecākās paaudzes kritika ir galvenokārt emocionāla, jo tā balstās uz personīgo pieredzi ar padomju varu. Jaunietim turpretīm parasti nav šādas pieredzes, un līdz ar to ir tendence būt naivam par Maskavas režīmu un tā nolūkiem. Vecākā paaudze saprot

ļoti labi, ka tas, ko Kremlis saka, un tas, ko Kremlis domā – ir divas dažādas lietas. Jaunieši vēl līdz pagājušam gadam vēroja labās attiecības starp Padomju savienību un rietumvalstīm. Vadošā doma amerikāņu sabiedrībā bija, ka draudzīgi sakari ar Padomju savienību ir vēlams lieta. Jaunietis nesaprata, kas tiek darīts, lai sasniegtu detanti, un kas, lai notiktu kultūras apmaiņa vai arī – labības pārdošana. Turpretī latviešu sabiedrībā jaunietis redzēja pilnīgi otrādu reakciju pret detanti. Kad viņš mēģināja izmantot detantes panākumus savā personīgā sfairā – piemēram, palīdzēt noorganizēt kāda latviešu dzejnieka vai aktiera viesošanos ASV – viņš saņēma bargu kritiku. Vecākās paaudzes nostāju viņš izprata kā reakcionāru. Es domāju, ka vairums no jums piekritīs, ka nevienam viedoklim nav absolūta taisnība. Tie, kas atbalsta sakarus, argumentē, ka sakari dod mums iespēju, kaut ierobežoti, iepazīties ar kultūras dzīvi šodienas Latvijā un ka cilvēki paši ir spējīgi saredzēt un atšķirt partijas propagandu. Tie, kas ir pret kultūras sakariem, atzīst, ka šie sakari ir vienpusīgi un tikai izredzētiem ļauj ceļot ārpus Padomju savienības. Kā jauniešiem, tā vecākiem ir jāsaprot abi šie viedokļi. Ja abi viedokļi tiktu loģiskā un mierīgā veidā pasniegti, mēs atklātu, ka mūsu domas nav tik atšķirīgas. Mēs labi zinām, ka šī jautājuma dēļ trimda tagad ir pilna ar “komunistiem, reakcionāriem, labējiem un kreisajiem līdzskrējējiem” un citiem nogrupējumiem. Šāda šķelšanās mums nāk tikai par sliktu, jo pēc katras šādas kontroversijas ir tādi, kas atmet visam ar roku un aiziet vai kļūst neaktīvi.

Jaunietis ir jūtīgs pret uzbrukumiem viņa domām, jo viņš nav vēl norūdīts. Bieži viņa valodas prasme nav pietiekami augstā līmenī, lai varētu savas idejas publiski aizstāvēt. Visvairāk viņu skar tas, ka viņu un viņa domas nerespektē. – Vajadzētu būt tā, ka, sākot ar divdesmitajiem gadiem, jaunietis pakāpeniski pāriet no jauniešu organizācijām uz vispārējām. Korporācijas ir vienīgā vieta, kur var saredzēt jauniešu līdzdalību. Varbūt tas liekas pret-runīgi, ņemot vērā korporāciju politiski konservatīvo nostāju, bet jāatceras, ka viens no korporāciju mērķiem ir draudzības saites. Aicinot jauniešus organizācijās, jāmeģina iesaistīt viņus darbos un parādīt, ka jaunietis ir svarīgs, ka viņa domas tiek uzklautas. Viņš jāpārliecina, ka šī organizācija viņu apmierinās.

Atcerēsimies, ka jaunākai un vecākai paaudzei kopš civilizācijas sākumiem ir bijušas domstarpības. Mēs nekad nevarēsim šo nesaprašanos pilnīgi izlīdzināt. Paturēsim prātā, ka trimdā dzīvojošiem latviešu jauniešiem ir izvēle – palikt pie savu senču kultūras un valodas mantojuma vai iekļauties amerikāņu masu sabiedrībā. Jauniešiem ir jāatceras, cik vecākai paaudzei ir daudz, ko mums vēltīt no savas bagātās dzīves pieredzes. Mums jācenšās visiem spēkiem uzturēt mūsu valodu. Jācenšās uzturēt vitālu augošu latviešu sabiedrību trimdā. Atcerēsimies visi – jaunieši un vecāki, ka mūsu mērķis ir viens un tas pats – nodrošināt mūsu nākotni.

(Pārņemts no LAIKA 1981. g. 25. aprīļa nra)

FOLKLORAS ANSAMBLI TELEVĪZIJA

Dzintars Klaviņš

Viens no Latvijas televīzijas mūzikālo raidījumu cikliem iepazīstina skatītājus ar republikas folkloras ansambļu darbības veidiem, formām, repertuāru. Pagājušajā gadā stūdiņā viesojās lieliskās Aulejas seno "balsu" zinātājas, viens no unikālākajiem Latgales kolektīviem. Kopā ar šīm meistarēm rikavieši rādīja savu kāzu uzvedumu fragmentu. Ar Jersikas lauku kapelas priekšnesumiem aizsākās saruna par tautas instrumentālās mūzikas attīstības jautājumiem. Gada nogalē Kursas lībiešu kāzu spēli demonstrēja Rīgas ansamblis *Līvlis*.

1980. gada pirmās pārraides saturā Valkas un Preiļu rajonu pārstāvju saspēle. Smiltenes instrumentālistu četrone (kas, starp citu, var lepoties ar vietējā meistara darinātu cilindrisko citari un Rīgas amatnieka būvētām ermoņikām) deva paraugus no sava danču repertuāra. Nopelniem bagātās skolotājas Janīnas Vilmānes audzēknes – Varkavas vidusskolnieces – savukārt iepazīstināja klausītājus ar savas puses dziesmām. Pašu vāktām, tāpēc – jo sevišķi mīlām un saudzējamām.

No strikta folkloras zinātnieka viedokļa televīzijas pārraide ir pats neizdevīgākais tautas mākslas tradīciju kopšanas veids. Pieredzējis folklorists zina, ka jau pierakstu burtnīcas izņemšana, nemaz nerunājot par magnetofona, kinokameras un citu darbarīku parādīšanos, var iztraucēt daiļrades procesa dabisko dzīves ritumu. Teicējs satraucas, sāk justies kā orators, aktieris, solists. Priekšnesuma organiku nomaina stindzinošs kautrīgums, vai samākslota bravūra, un folkloras dabas parādības kļūst par demonstrējumu. Rodas tā "neautentika", kurai amerikāņu zinātnieks R. Dorsons jau piecdesmitajos gados deva niecinošu "feikloras" (fake-lore) apzīmējumu, aizsākot vienu no ilgstošākajām polemikām folklorisma kustības vēsturē.

Vēl jūtāmāk folkloras dabisko valdzinājumu ietekmē tās pārņemšana neierastā vidē – koncertestrādes vai teātra skatuves apstākļos daudz kas no tā, kas dziesmas vai rotaļas eksistences dabiskajā ekosfērā šķiet dailes burvības apgarots, zaudē savu pievilcību. Divdesmitsešus pantus garā tautas balāde kļūst garlaicīga, nebeidzamā dancotprieka pārpilnā lauku kapelas polka – vienmuļa, dzirkstošā anekdote pārvēršas par lētu joku. Pārceļoties uz telestūdiņu un nokļūstot starmešu, mikrofonu, kameru, režisoru, redaktoru un operatoru ielenkumā, folkloras zinātāja radošā doma, protams, sastrēdzinās vēl vairāk.

Un tomēr šo rindu autors ir pārliecināts, ka Rīgas televīzijas stūdiņā ar savu mūzikālā folklorisma popularizēšanas ciklu dara vajadzīgu un svētīgu darbu. Vērojot un salīdzinot dažādu amatieru kolektīvu repertuāru, priekšnesuma veidu, stilu, nebūt ne mazsvarīgo prasmī parādīt sava darba rezultātus grūtos, varbūt pat visneparastākajos apstākļos, skatītājs un klausītājs iesaistās mūsu mākslinieciskās kultūras pamatvērtību sargāšanas, kopšanas un vairošanas procesā. No pasīva notikumu vērotāja pārvēršas par aktīvu līdzjutēju, bet no pēdējā – par darītgrībētāju. Un tas ir pats vērtīgākais ieguvums. Vēl jau tālu ne visu Latvijas novadu, kultūras reģionu, pilsētu un ciematu māksliniecisko tradīciju šodien ir pietiekami spilgta, savdabīga, kopējo varavīksni papildinoša ar jaunu krāsu. Vēl nav apzināti un lietā likti visi tautas instrumentu būves meistarū darinājumi, apjausti visu dia-

lektu un izlokšņu savdabīgie ritmi, kas vienu un to pašu melodiju spēj pārvērst līdz nepazīšanai. Vēl jau arī ne visos novados darbojās tādi folkloras ansambļi, kas vecākās paaudzes zintniekiem blakus liek darboties jauniešiem, skolēniem, zēniem un meitenēm. Lai nepārtrūktu paaudžu secības ķēde, lai katrs savu spēju robežās piedalītos kopvērtību vairošanā.

Folkloras ansambļu darbības prakse, kas Latvijā, īpaši pēc Dziesmu svētku simtgades plašumā vērsās un arī dziļumā mēģina iet, protams, nav tikai tīras, sterīlas autentikas saglabāšanas centienu atspulgs. Katra nākamā paaudze nāk ar savu skatījumu, ar savu pieeju, ar citādiem vērtību kritērijiem. Arī ar citādu varēšanas prasmī. Nereti vienā personā savienojot gan kultūrvēsturnieka, gan autora, gan daudzpusīga izpildītāja dotumus. Ja tāds cilvēks atrod sev domubiedrus, dzimst jauns folkloras ansamblis, kurš meklē savu taču, savu tēmu, savu pieeju tautas daiļrades bagātību pūram. Un, kas meklē, tas atrod, saka tautas paruna. Varbūt ne uzreiz. Varbūt sākumā kļūdoties, nonākot pretrunā ar mūsu līdzšinējiem priekšstatiem par folkloras būtību un būtību...

Varbūt šinī folkloras ansambļu darbībā kaut kas jauns, jeb vismaz citādāks rodas arī pašā folklorā? Paplašinās tās stilistikas, formu, priekšnesuma tradīciju un manieru loks? Un televīzija ar savu spēju ieiet katrā mājā, katrā ģimenē var veicināt nelāgu paradumu vairošanos? Kļūst par "feikloras" stimulētāju?

Domāju, ka šīs bažas ir bez pamata. Pašai folklorai mēs neko pāri nenodaram, tautas mākslas sakņojums ir dziļāks un noturīgāks nekā mūsu priekšstati par to. Un, ja mainīsies, dažādosies tikai pēdējie, tad mēs būsim ieguvēji, ne zaudētāji. "Pastāvēs, kas pārvērtīsies," saka Rainis.

(Pārņemts no DZIMTENES BALSS 1980/31.1–6.2 nra)

Varkavas vidusskolas meiteņu ansamblis. Vadītāja Janīna Vilmāne.
M. Jurgensona fotoattēls

VĀRDU SARAKSTS

Iznācis "Ethnic Arts Directory" otrais sējums, kuru izdod Australia Council Community Arts Board. Šīnī sējumā pieminēti indivīdi un grupas, kas nodarbojas ar dažādām mākslas nozarēm. Diemžēl, sarakstā ievietoti tikai tie, kas izpildījuši attiecīgās veidlapas, tāpēc saraksts nav pilnīgs un dažās nozarēs dod pilnīgi nepareizu pārskatu. (Pērkonītis un Sprīdītis ir vienīgās latviešu deju kopas, kuras nav pieminētas, kaut gan abas bija pirmā izdevumā.) Festivālu sarakstā latviešu kultūras dienas nav pieminētas, kaut gan tas ir viens no ilggadīgākajiem festivāliem Austrālijā. Latviešu ierakstos ir arī ļoti daudz kļūdu, kuras būtu bijis ļoti viegli novērst, ja teksts būtu dots rediģēt kādam, kas pat drusciņu zin par latviešiem. Pieņemu, ka citu tautu nodaļās ir tik pat daudz kļūdu.

Grāmatu var saņemt par brīvu rakstot –
Australia Council
Community Arts Board
P.O. Box 302
NORTH SYDNEY, NSW 2060
Australia.

Grupas un indivīdi, kas nav grāmatā pieminēti, bet vēlētos būt pieminēti nākošā izdevumā var rakstīt arī uz augšminēto adresi un pieprasīt attiecīgās veidlapas.

Sekojošie ir ieraksti par latviešiem.

Avīzes

Vic. Austrālijas latvietis

Organizācijas specifiskām grupām

NSW Sidnejas latviešu biedrība - V. Koškins pr-dis

Vic. Latviešu apvienība Austrālijā un Jaunzēlandē -
A. Lauļa

Festivāli

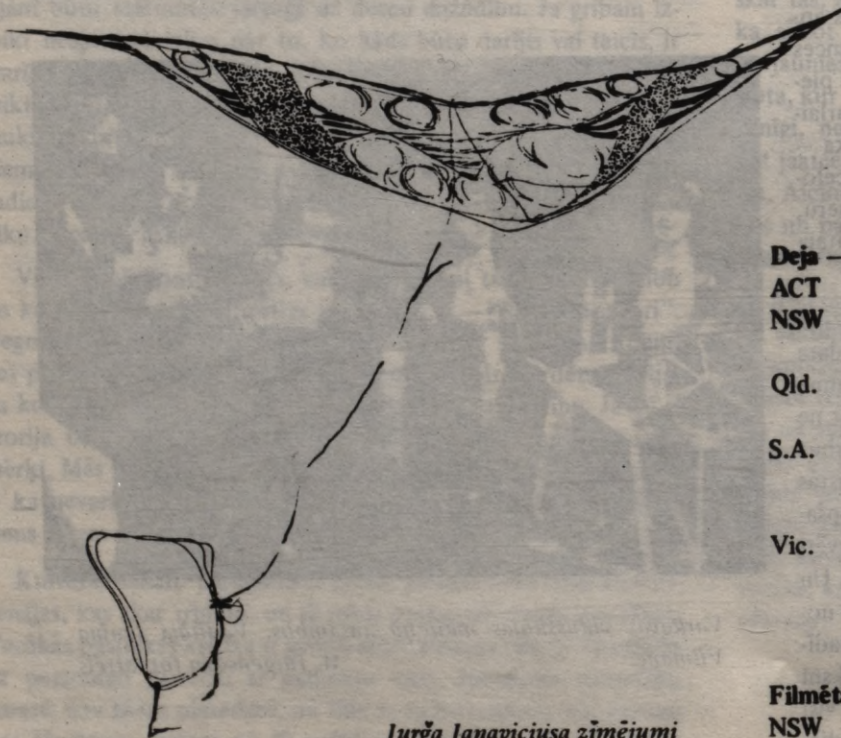
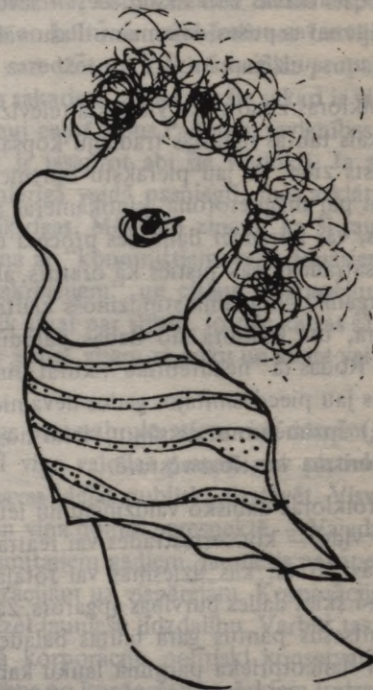
Latvieši nav pieminēti.

Daiļamatniecība – indivīdi

ACT Emma Ābeltiņš
Skaidrīte Auziņš
Anita Henman-Apinis
Māra Mūrniece
S.A. Anna V. Ancāns
Ārija Schwerdtpfeger
Tas. Jānis Eglītis
Vic. Kārlis Andrejs Ozols
Rasma M. Druva
Lidija Eline Duks
Natalija Neiburgs
Atika Rea

Daiļamatniecība – grupas

NSW Latviešu daiļamatnieku apvienība - I. Birze
Sidnejas latviešu sieviešu rokdarbnieču kopa -
V. Kančs

Jurģa Janaviciusa zīmējumi

Deja – grupas

ACT Sprigulītis - Skaidrīte Darius
NSW Rota - E.V. Zvirbulis
Jautrais pāris - Juris Ruņģis
Qld. Latviešu deju kopa - V. Alsters
Senatne - L. Lodiņš
S.A. Auseklītis - M. Šmits
Latviešu deju kopa - B. Nikitius (Nikītiņš ?)
Mazais auseklītis - V. Andersons
Vic. Daugavieši/Sakta - A. Grimms
Teika latviešu kokļu ansamblis - Elmārs Liepiņš/
Valda Liepiņš
Ritenītis - Ilga Beck

Filmētāji un fotogrāfi

NSW Imants Krūmiņš

Mūziki – indivīdi

NSW Edgars Kalums
 Vic. Dzintars Veide

Mūziki – grupas

NSW Sidnejas latviešu vīru koris - Alfrēds Silķēns sekretārs
 Sidnejas latviešu jauktais koris - Haralds Rutups - diriģents
 S.A. Latviešu jauktais koris - Austrālija Dukāts priekšsēde
 Vic. Dziesmuvara - Edmunds Smalkais diriģents
 Rota - Viktors Bendrups diriģents
 W.A. Pertas latviešu koris - J. Purvinskis priekšsēdis

Teātris – indivīdi

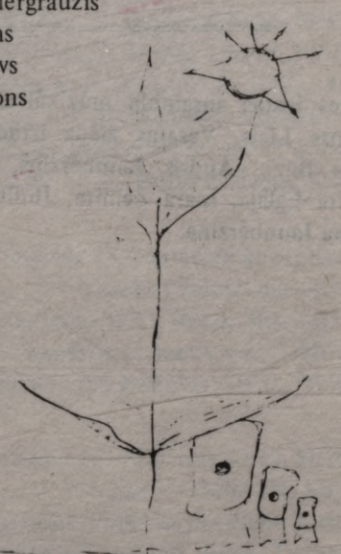
S.A. Oļģerts J. Plancis
 Vic. Gunārs Jurjāns

Teātris – grupas

NSW Sidnejas latviešu teātris - Imants Sveilis režisors
 W.A. Latviešu drāmas grupa - Gunārs Sarkans priekšsēdis

Tēlotāja māksla – indivīdi

ACT Pēteris Bārdulis
 NSW Uldis Āboliņš
 Oskars Deklavs
 Edgars Kalums
 Jevģenijs Kasapcevs
 Gunārs Krūmiņš
 Imants Krūmiņš
 Haralds Norītis
 Viktors Z. Veinbergs
 Erna Vilks
 S.A. David Ancāns
 Dzidra Knochs
 Irēne Krūmiņš
 Viktors V. Mednis
 Irīna Ozoliņš
 Oļģerts J. Plancis
 Linda Vulfs
 Normunds Vulfs
 Biruta Zundrs
 Tas. Vita Endelmanis
 Vic. Robert Balodis
 Elvira Aleksandra Brūveris
 Gunārs Jurjāns
 Dzidra Luks-Kamergrauzis
 Irēna Jokubauskas
 W.A. Edgars Karabānovs
 Vladimīrs Pētersons

Literātūra – indivīdi

ACT Māra Kalmane
 NSW Lūcija Bērziņa
 Juris Eiģens Krādziņš
 Eduards Šmugājs
 Jurgis Janavicius
 S.A. Dzidra Knochs
 Oļģerts J. Plancis

Literātūra – grupas

NSW Latviešu preses biedrība Austrālijā - A.A. Zariņš

Baltiešu ieraksti –

Organizācijas specifiskām grupām

NSW Baltic Studies Group - G.K. Raudzēns, Latvian Co-ordinator
 Baltic Youth Action Group - Jānis Čēčiņš
 S.A. Baltic Youth Action Group - Kaljo Linde
 Vic. Baltic Youth Action Group - Aldona Juskaite

MAX

Saules jostas ansambļa mūzikālais vadītājs ir Imants Līcis. Vasaras zieda izrādēs dziedāja Ivars Birze, Andris Jaunbērziņš, Māra Līce, Biruta Eglāja, Ināra Zemīte, Judīte Šmite un Daina Jaunbērziņa.

NORTH SHORE Times

CIRCULATION
103,286
Price 12c

A CUMBERLAND NEWSPAPER

Chatswood 2067. Phones: CLASSIFIEDS 635 8000, other business 412 1611.

Wednesday, April 29, 1981

Laughing Darius knows She's a champ

ALTDK un Spriguliša vadītāja un Saules jostas ansambļa choreografe Skaidrīte Darius dzīvo Kanberā.

KALENDĀRS

1981. gadā

no 13. - 15. jūnijam

21. jūnijā

26. jūnijā

no 1. - 5. jūlijam

no 23. jūlija - 17. augustam

no 23. - 26. jūlijam

8. augustā

no 11. - 17. augustam

no 16. - 23. augustam

no 2. - 4. oktobrim

no 26. - 31. decembrim

no 26. decembra - 1982. g. 3. janvārim

Austrālijas internacionālais daudz kultūru deju festivāls un 1. folkloras deju sacensības, Kanberā.

Austrālijas latviešu 31. kultūras dienas, Brisbanē.

Austrālijas gaidu un skautu jendū 15. liela no metne, KURZEMES CIETOKSNIS, Adelaide.

Austrālijas latviešu 21. teātru festivāls, Adelaidē.

LAIKMETA koncerts, Sidnejā.

LAIKMETA koncerts, Melburnā.

Kanadas latviešu 7. dziesmu svētki, Toronto.

Eiropas latviešu vasaras skola "Rīga", Minsterē, Vācijā.

Anglijas latviešu 10. dziesmu svētki, Lesterā.

Daugavieši/Saktas balle, Melburnā.

5. Vispasaules latviešu jaunatnes kongress, Straumēnos, Anglijā.

3 x 3 no metne, Garezerā, ASV.

1982. gadā

no 2. - 10. janvārim

janvārī

maijā

maijā un jūnijā

jūnijā

no 1. - 5. jūlijam

no 25. - 31. jūlijam

no 21. - 29. augustam

no 8. - 11. oktobrim

no 26. - 31. decembrim

Austrālijas latviešu 14. jaunatnes kursi, Brisbanē.

Vasaras vidusskola, Adelaidē.

Austrālijas latviešu 20. jaunatnes dienas, Sidnejā.

LJAA 2. kongress.

Saules jostas ansambļa turneja Amerikā.

Austrālijas latviešu 22. teātru festivāls, Melburnā.

ASV rietumkrasta 9. dziesmu svētki, Portlandē.

Eiropas latviešu 5. dziesmu svētki, Lidsa, Anglija.

Latviešu gaidu un skautu 4. lielā no metne, KĀVU GAISMĀ, Mičigenā, ASV.

4. latviešu jauniešu dziesmu svētki, Klīvlendē.

Austrālijas latviešu 32. kultūras dienas, Kanberā.

1983. gadā

janvārī

janvārī

jūnijā

no 2. - 4. jūlijam

no 26. - 31. decembrim

Austrālijas latviešu 15. jaunatnes kursi, Kanberā.

Vasaras vidusskola, Adelaidē.

Austrālijas latviešu 23. teātru festivāls, Pertā.

ASV latviešu 7. vispārējie dziesmu svētki, Milvokos.

Austrālijas latviešu 33. kultūras dienas, Melburnā.

1984. gadā

janvārī

janvārī

no 26. - 31. decembrim

Austrālijas latviešu 16. jaunatnes kursi, Melburnā.

Vasaras vidusskola, Adelaidē.

6. vispasaules latviešu jaunatnes kongress, Austrālijā.

Austrālijas latviešu 34. kultūras dienas, Lonsesstonā.

Peanuts

3. —

